

Briuselis, 2018 12 17
COM(2018) 842 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos anglies dioksido rinkos veikimo ataskaita

Turinys

Akronimai ir santrumpos	3
SANTRAUKA	5
1. ĮŽANGA.....	6
2. ES ATLPS SISTEMOS KETVIRTASIS ETAPAS (2021–2030 M.).....	8
2.1. Patobulinta ES ATLPS	8
2.2. Tikslesnės anglies dioksido nutekėjimo taisyklės.....	9
2.3. Mažo anglies dioksido kiekio inovacijų ir energetikos sektoriaus modernizavimo finansavimas	10
3.1. Veiklos rūšys, įrenginiai ir orlaivių naudotojai, kuriems taikoma sistema	13
3.2. Sąjungos registras ir Europos Sąjungos sandorių žurnalas (ESSŽ)	15
4. ANGLIES DIOKSIDO RINKOS VEIKIMAS 2017 M.	16
4.1. Pasiūla. Į apyvartą išleisti ATL.....	17
4.1.1. Didžiausias leidžiamas kiekis	17
4.1.2. Išduoti ATL.....	19
4.1.3. Tarptautiniai kreditai.....	29
4.2. Paklausa. Iš apyvartos išimti ATL	30
4.3. Pasiūlos ir paklausos pusiausvyros užtikrinimas	31
5. AVIACIJA	34
6. RINKOS PRIEŽIŪRA.....	36
6.1. Teisinis ATL statusas ir apmokestinimo tvarka.....	37
7. IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ KIEKIO STEBĖSENA, ATASKAITŲ APIE JĮ TEIKIMAS IR TIKRINIMAS	38
8. ADMINISTRACINIŲ PROCEDŪRŲ APŽVALGA.....	40
9. TAISYKLIŲ LAIKYMASIS IR JŲ VYKDYMO UŽTIKRINIMAS.....	41
10. IŠVADOS IR PERSPEKTYVA	44
PRIEDAS.....	46

Akronimai ir santrumpos

ATR	Akreditavimo ir tikrinimo reglamentas
KI	Kompetentinga institucija
CCS	Anglies dioksido surinkimas ir saugojimas
CCU	Anglies dioksido surinkimas ir panaudojimas
ŠPM	Švarios plėtros mechanizmas
PTMV	Patvirtinti išmetamųjų teršalų mažinimo vienetai
CSCF	Įvairius sektorius apimantis pataisos koeficientas
EA	Europos akreditacijos organizacija
EEE	Europos ekonominė erdvė
EEX	Europos energetikos birža
EIB	Europos investicijų bankas
TMV	Išmetamųjų teršalų mažinimo vienetai
ES ATLPS	Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema
ESSŽ	Europos Sąjungos sandorių žurnalas
ŠESD	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos
ICAO	Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija
ICE	„ICE Future Europe“
BĮ	Bendras įgyvendinimas
PRR	Piktnaudžiavimo rinka reglamentas
FPRD II	Antroji finansinių priemonių rinkų direktyva
SATR	Stebėsenos ir ataskaitų teikimo reglamentas
SATTA	Stebėseną, ataskaitų teikimą, tikrinimą ir akreditaciją
RSR	Rinkos stabilumo rezervas
NAĮ	Nacionalinė akreditacijos įstaiga
NER	Naujiems rinkos dalyviams skirtas rezervas

PFC	Perfluorangliavandeniliai
RES	Atsinaujinantys energijos ištekliai
TNAC	Bendras apyvartoje esančių ATL skaičius

SANTRAUKA

Palyginti su 2016 m., 2017 m. iš įrenginių, kuriems taikoma Europos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ES ATLPS), išmesta šiek tiek (0,18 proc.) daugiau teršalų. Nors tai reiškia, kad nuo trečiojo prekybos laikotarpio (2013–2020 m.) pradžios stebėta išmetamųjų teršalų kiekio mažėjimo tendencija nutrūko, šį pokytį galima paaiškinti tuo, kad realiojo BVP augimas siekė 2,4 proc., t. y. daugiau nei bet kuriais kitais ankstesniais šio laikotarpio metais. Didžiausią įtaką šiam išmetamųjų teršalų kiekio padidėjimui padarė pramonė, o elektros energijos sektoriuje išmetamas teršalų kiekis ketvirtus metus iš eilės šiek tiek mažėjo (žr. 4.2 skirsnyje pateiktą 7 lentelę). Toliau didėjo patikrintas aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekis – palyginti su 2016 m., jis padidėjo 4,5 proc. (žr. 5 skirsnyje pateiktą 8 lentelę).

2018 m. kovo 14 d. paskelbta peržiūrėta ES ATLPS direktyva, kuria pertvarkyta kitą dešimtmetį taikytina sistema. Šia pertvarka siekiama padėti iki 2030 m. 43 proc. sumažinti ES ATLPS sektoriuose išmetamą teršalų kiekį (atsižvelgiant į ES 2030 m. klimato srities tikslus ir jos įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą), išsaugoti pramonės konkurencingumą ir paskatinti mažo anglies dioksido kiekio technologijomis grindžiamą modernizavimą ir inovacijas.

Pastaruosius trejus metus ATL perteklius Europos anglies dioksido rinkoje nuolat mažėjo (iš viso beveik puse milijardo ATL); šį mažėjimą daugiausia lėmė vadinamosios atidėjimo priemonės taikymas, t. y. ATL pardavimo aukcione atidėjimas (žr. 4.3 skirsnyje pateiktą 3 paveikslą). Pagal pertvarkytą ATLPS šis perteklius bus toliau mažinamas tobulinant rinkos stabilumo rezervą – 2015 m. sukurtą ES mechanizmą, kuriuo siekiama mažinti perteklinę ATL pasiūlą ir didinti ES ATLPS atsparumą būsimeis sukrėtimams. Nuo 2019 m. (kai rezervas pradės veikti) iki 2023 m. į rinkos stabilumo rezervą įtraukiamo pertekliaus procentinė dalis bus padvigubinta – nuo iš pradžių sutartų 12 proc. iki 24 proc. Be to, nuo 2023 m. nebegalios rezerve laikomų ATL dalis, kuria bus viršijamas praėjusiais metais aukcione siūlytas kiekis. Tai, kad 2018 m. gegužės mėn. antrą kartą paskelbtas rinkos stabilumo rezervo pertekliaus rodiklis ir šios reformos lėmė, kad nuo 2019 m. sausio mėn. iki rugpjūčio mėn. beveik 265 mln. ATL (16 proc. pertekliaus) bus įtraukta į rinkos stabilumo rezervą, o ne parduodama aukcione. Dėl to, palyginti su atitinkamu 2018 m. kiekiu, per pirmuosius aštuonis 2019 m. mėnesius aukcione parduotinas kiekis sumažės apie 40 proc.

Siekiant užtikrinti nuolatinę tarptautinio proceso, kuriuo siekiama sukurti pasaulinę aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekio ribojimo sistemą, pažangą ir palengvinti būsimą šios sistemos įgyvendinimą Europos Sąjungoje, iki 2023 m. pratęstas taikymo aviacijos sektoriui apribojimas tik skrydžiais Europos ekonominėje erdvėje. Nuo 2021 m. aviacijos sektoriui bus pradėtas taikyti linijinis mažinimo koeficientas, pagal kurį šiam sektoriui taikomas didžiausias leidžiamas kiekis kasmet bus mažinamas 2,2 proc.

1. IŽANGA

Nuo 2005 m. ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ES ATLPS) yra ES pramonės ir elektros energijos sektoriuose išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio mažinimo strategijos pamatas. Ji labai padeda siekti ES tikslo iki 2020 m. sumažinti išmetamą ŠESD kiekį 20 proc., palyginti su 1990 m. lygiu. Nors ES šį tikslą tikriausiai viršys¹, norint iki 2030 m. sumažinti išmetamą ŠESD kiekį bent 40 proc., kaip numatyta 2030 m. ES klimato ir energetikos politikos strategijoje, reikia nuolat daryti pažangą². Gera veikianti ES ATLPS yra pagrindinis mechanizmas siekiant ES 2030 m. tikslo – ji padės sektoriuose, kuriems taikoma ši sistema, išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 43 proc., palyginti su 2005 m. lygiu.

Kad būtų pasiektas šis ES ATLPS tikslas, 2015 m. Komisija priėmė pasiūlymą³ peržiūrėti ES ATLPS nuostatas dėl ketvirtąjo prekybos laikotarpio (2021–2030 m.). Po išsamių derybų 2018 m. vasario mėn. Europos Parlamentas ir Taryba oficialiai pareiškė pritarantys šiam atnaujinimui, ir 2018 m. balandžio 8 d. įsigaliojo peržiūrėta ES ATLPS direktyva⁴.

2017 m. ES ATLPS direktyva buvo dar kartą peržiūrėta⁵, atsižvelgiant į Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) rengiamą pasaulinę aviacijos sektoriaus išmetamų teršalų kiekio mažinimo priemonę, ir nuspręsta į sistemos taikymo sritį ir toliau įtraukti tik skrydžius Europos ekonominėje erdvėje (EEE). Be to, pažymėtina, kad 2017 m.⁶ ES ir Šveicarija pasirašė susitarimą dėl Šveicarijos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos susiejimo su ES ATLPS – tai buvo pirmasis toks ES susitarimas.

Ši Europos anglies dioksido rinkos veikimo ataskaita teikiama remiantis Direktyvos 2003/87/EB⁷ (ES ATLPS direktyvos) 10 straipsnio 5 dalies ir 21 straipsnio 2 dalies reikalavimais. Kaip numatyta toje direktyvoje, ataskaitos tikslas – reguliariai, kasmet, pristatyti pokyčius Europos anglies dioksido rinkoje.

Ši ataskaita apima 2017 metus, bet joje taip pat apžvelgiamos per 2018 m. pirmąjį pusmetį pasiūlytos ar sutartos iniciatyvos. Palyginti su praėjusių metų ataskaita⁸, šioje ataskaitoje yra

¹ 2015 m. ES ŠESD išmesta jau 22 proc. mažiau nei 1990 m.

² Remiantis nacionalinėmis prognozėmis, iki 2020 m. išmetamųjų teršalų kiekis mažės dar labiau, bet norint pasiekti 2030 m. tikslą reikės įgyvendinti papildomas politikos priemones.

³ COM (2015) 337, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015PC0337>.

⁴ 2018 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/410, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB siekiant ekonomiškai efektyviai dar labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir paskatinti investicijas į mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir Sprendimas (ES) 2015/1814, OL L 76, 2018 3 19, p. 3.

⁵ 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2392, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, siekiant išlaikyti dabartinius jos taikymo aviacijos veiklai apribojimus ir pasirengti nuo 2021 m. įgyvendinti pasaulinę rinkos priemonę, OL L 350, 2017 12 29, p. 7.

⁶ Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl jų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo, OL L 322, 2017 12 7, p. 3.

⁷ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB, OL L 275, 2003 10 25, p. 32.

⁸ Su ankstesniais metais paskelbtomis ataskaitomis galima susipažinti čia: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en#tab-0-1.

naujas skyrius, kuriame aptariamas ES ATLPS ketvirtasis etapas, ir naujas priedėlis, kuriame aptariama įgyvendinimo pažanga, taip pat pateikiama informacija apie 2018 m. rinkos stabilumo rezervo (RSR) pertekliaus rodiklį ir valstybių narių 2019 m. įnašus į RSR. Laikantis peržiūrėtos ES ATLPS direktyvos patobulintų skaidrumo ir ataskaitų teikimo reikalavimų, šių metų ataskaitoje pirmąkart pateikiama faktinių valstybės pagalbos sumų, kurias valstybės narės 2017 m. išleido netiesioginėms su anglies dioksidu susijusioms išlaidoms kompensuoti, apžvalga.

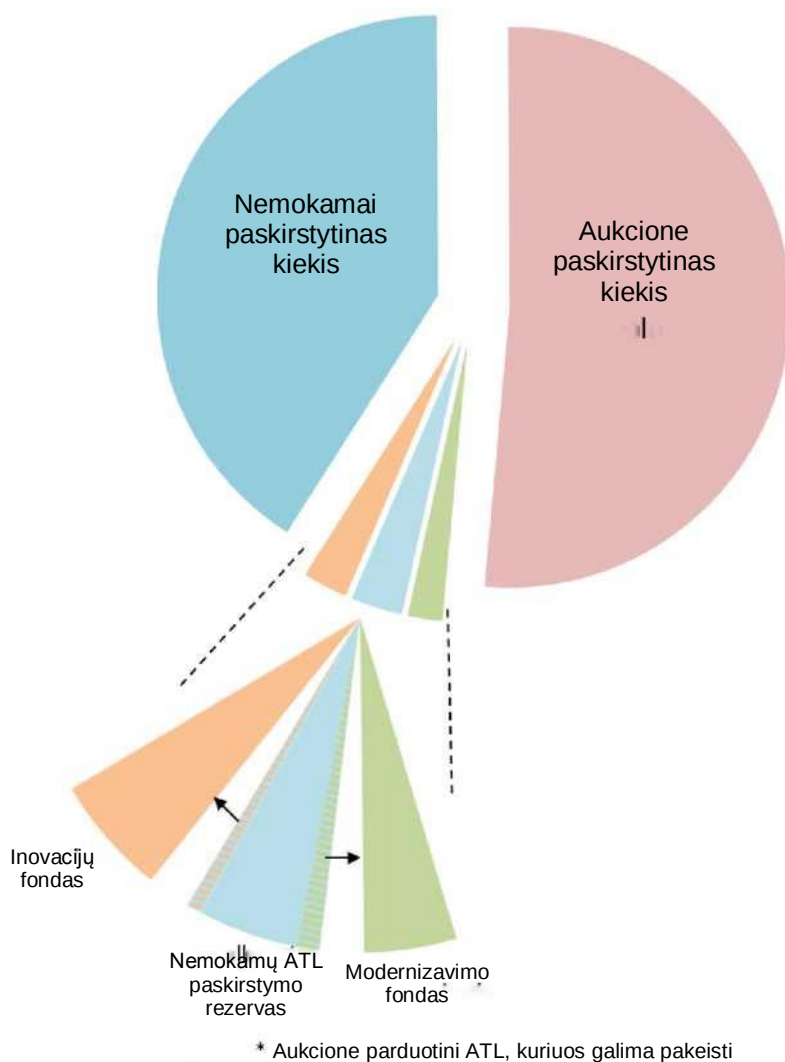
Jeigu nenurodyta kitaip, šioje ataskaitoje naudoti tie duomenys, kurie buvo viešai paskelbti ir kuriuos Komisija turėjo iki 2018 m. birželio mėn.⁹ Intarpuose visoje ataskaitoje pateikiama bendro pobūdžio aprašomoji informacija apie ES ATLPS.

⁹ Duomenų galutinis terminas – 2018 m. birželio 29 d.

2. ES ATLPS SISTEMOS KETVIRTASIS ETAPAS (2021–2030 M.)

Dėl ketvirtojo etapo peržiūrėta ES ATLPS direktyva siekiama padėti siekti trejopo tikslo – iki 2030 m. 43 proc. sumažinti ES ATLPS sektoriuose išmetamą teršalų kiekį, kartu išsaugoti pramonės konkurencingumą ir įvairiomis tarpusavyje susijusiomis priemonėmis skatinti mažo anglies dioksido kiekio technologijomis grindžiamą modernizavimą ir inovacijas.

1 pav. Ketvirtajam etapui nustatyto didžiausio leidžiamo kiekio struktūra

2.1. Patobulinta ES ATLPS

Šiuo metu bendras ATL skaičius kasmet mažinamas 1,74 proc., o nuo 2021 m., siekiant padidinti išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tempą, jis kasmet bus mažinamas 2,2 proc. Tai reiškia, kad ATL skaičius kasmet turės būti stabiliai mažinamas maždaug 48 milijonais (dabar jis mažinamas 38 milijonais), ir tai leis iki 2030 m. sektoriuose, kuriems taikoma ATLPS, išmetamą ŠESD sumažinti 43 proc. (palyginti su 2005 m. lygiu).

Be to, bus gerokai patobulintas rinkos stabilumo rezervas (RSR) – mechanizmas, įdiegtas siekiant sumažinti disbalansą anglies dioksido rinkoje. 2019–2023 m., siekiant sparčiau atkurti ATL pusiausvyrą anglies dioksido rinkoje, ATL įtraukimo į RSR norma bus padvigubinta iki 24 proc.

Siekiant pagerinti ES ATLPS veikimą, nuo 2023 m. rinkos stabilumo rezerve laikomų ATL skaičius bus sumažinamas iki praėjusiais metais aukcione siūlyto kiekio. Šį kiekį viršijanti rezerve laikomų ATL dalis neteks galios, nebent per 2021 m. numatytą pirmąją RSR peržiūrą būtų nuspręsta kitaip.

Kai dėl papildomų nacionalinių priemonių panaikinami elektros gamybos pajėgumai, valstybės narės gali savanoriškai iš bendro aukcione parduotino kiekio pašalinti savo turimus ATL. Jei uždarydama elektrines atitinkama valstybė narė nuspręstų neatsisakyti ATL, pagal RSR taisykles tokio sprendimo poveikis būtų amortizuotas padidinant įnašą į rezervą arba suteikiant ATL iš rezervo.

Daugiau informacijos apie peržiūrėto RSR nuostatų įgyvendinimą pateikta 4.3 skirsnyje („Pasiūlos ir paklausos pusiausvyros užtikrinimas“).

2.2. Tikslesnės anglies dioksido nutekėjimo taisyklės

Siekiant užtikrinti Europos pramonei nuspėjamumą ir skaidrumą, taip padedant pramonininkams spręsti su pasauline konkurencija susijusius susirūpinimą keliančius klausimus, ketvirtajame etape bus plačiai taikoma esama nemokamų ATL paskirstymo sistema. Nemokami ATL ir toliau bus skirstomi nuspėjamai ir skaidriai, remiantis santykinų taršos rodiklių vertėmis, gautomis atsižvelgiant į 10 proc. ES veiksmingiausių įrenginių rezultatus. Tačiau, remiantis įgyvendinimo patirtimi, įgyta dabartiniu prekybos laikotarpiu, padaryta tam tikrų praktinių patobulinimų.

Ketvirtajame etape nemokami ATL pirmiausia bus suteikiami sektoriams, kuriuose gresia didžiausia gamybos perkėlimo iš ES rizika. Anglies dioksido nutekėjimo rizikos lygis sektoriuose bus vertinamas taikant rodiklį, rodantį prekybos ir teršalų išmetimo intensyvumą. Sektoriai, kuriuose kyla itin didelė rizika, bus įtraukti į anglies dioksido nutekėjimo sąrašą ir nemokamai gaus ATL, kurių skaičius 100 proc. atitiks atitinkamą santykinį taršos rodiklį. Iki 2026 m. sektoriams, kuriuose gresia mažesnė rizika, nemokamai suteikiami ATL sudarys ne daugiau kaip 30 proc., o iki 2030 m. šios praktikos išvis bus atsisakyta. Šiuo metu Komisija rengia kitam prekybos laikotarpiui skirtą anglies dioksido nutekėjimo sąrašą (žr. priedo 6 priedėlį), galiosiantį visą ketvirtąjį etapą.

Siekiant išvengti nenumatyto pelno ir atsižvelgti į technologijų ir inovacijų pažangą nuo 2008 m., ketvirtajame etape, remiantis faktiniais duomenimis, du kartus bus atnaujintos 54 santykinų taršos rodiklių vertės, pagal kurias nustatomas nemokamų ATL suteikimo kiekvienam įrenginiui lygis. Bus nustatyta kiekvieno santykinio taršos rodiklio metinė mažinimo norma. Jos intervalas bus nuo minimalios 0,2 proc. metinės normos, taikomos sektoriams, kuriuose inovacijos diegiamos lėčiau, iki maksimalios 1,6 proc. metinės normos,

taikomos sektoriams, kuriuose inovacijos diegiamos greičiau. Minimalia norma bus užtikrintas sektorių, kuriuose išmetamųjų teršalų kiekis mažinamas lėčiau, įnašas, o maksimalia norma novatoriški sektoriai bus skatinami dar sparčiau mažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Šiuo metu rengiamas deleguotasis aktas dėl nemokamų ATL paskirstymo taisyklių peržiūrėjimo siekiant nustatyti 2021–2030 m. taikytinas taisykles, o 2019 m. pabaigoje turėtų būti pradėtas darbas siekiant atnaujinti santykinų taršos rodiklių vertes, naudotinas paskirstant nemokamus ATL 2021–2025 m. laikotarpiu (žr. priedo 6 priedėlį).

Be to, atsižvelgiant į reikšmingą gamybos padidėjimą arba sumažėjimą, atskiriems įrenginiams suteikti ATL gali būti kasmet koreguojami. Ribinė vertė, kuri turi būti pasiekta, kad būtų galima atlikti koregavimus, yra 15 proc., vertinant pagal dvejų metų slankųjį vidurkį. Siekdama išvengti manipuliavimo ir piktnaudžiavimo ATL paskirstymo koregavimo sistema, Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais būtų nustatytos papildomos koregavimo nuostatos. Numatoma, kad šis įgyvendinimo aktas bus pradėtas rengti 2018 m. pabaigoje (žr. priedo 6 priedėlį).

Siekiant išvengti įvairius sektorius apimančio pataisos koeficiento (CSCF) taikymo kitą prekybos laikotarpį, nustatyta svarbi nauja apsaugos priemonė – nemokamų ATL paskirstymo rezervas. Prireikus taikyti pataisos koeficientą, bus pasitelkiamas šis rezervas – ketvirtajame etape aukcione parduotina ATL dalis bus sumažinta dalimi, neviršijančia 3 proc. viso ATL kiekio, taip padidinant nemokamai paskirstytinų ATL kiekį. Jei nemokamų ATL paskirstymo rezervui atidėti ATL nebus panaudoti, jie galės būti naudojami neseniai įsteigtiems Inovacijų ir Modernizavimo fondams papildyti (žr. 2.3 skirsnį).

Ketvirtajame etape valstybėms narėms ir toliau bus suteikiama galimybė teikti valstybės pagalbą sektoriams, kuriuose dėl didelių netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų (t. y. išlaidų dėl išaugusių elektros energijos kainų) kyla didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika (žr. 4.1.2.1.2 skirsnį). Be to, ši poveikį dar sustiprins tobulesnės skaidrumo ir ataskaitų teikimo nuostatos. Valstybės narės turėtų siekti, kad šiam tikslui būtų naudojama ne daugiau kaip 25 proc. įplaukų iš aukcionų, o viršijusios šį dydį jos skaidrumo tikslais turės pateikti ataskaitą, kurioje turės pagrįsti, kodėl taip padarė. Be to, jos turės reguliariai skelbti kompensacijų gavėjams išmokėtą sumą, nurodydamos visą sumą ir atskiras sumas pagal kiekvieną sektorių. Atsižvelgdama į naujas nuostatas, Komisija pradėjo ES ATLPS valstybės pagalbos gairių¹⁰ peržiūrą, siekdama parengti kitam prekybos laikotarpiui skirtas gaires (žr. priedo 6 priedėlį).

2.3. Mažo anglies dioksido kiekio inovacijų ir energetikos sektoriaus modernizavimo finansavimas

Taikant kelis mažo anglies dioksido kiekio technologijų finansavimo mechanizmus, pramonės sektoriams ir elektros energijos sektoriui bus padedama spręsti ketvirtajame etape kilsiančius

¹⁰ Tam tikrų valstybės pagalbos priemonių, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema po 2012 m., gairės, OL C 158, 2012 6 5, p. 4.

su inovacijomis ir investicijomis susijusius perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos uždavinius. Tam bus naudojami du nauji fondai:

- **Inovacijų fondas** konkurencijos sąlygomis padės demonstruoti novatoriškas technologijas ir proveržio inovacijas sektoriuose, kuriems taikoma ES ATLPS, įskaitant susijusias su naujoviškais atsinaujinančiais energijos ištekliais, anglies dioksido surinkimu ir saugojimu (CCU) ir energijos kaupimu. Skiriamų išteklių vertė bus lygi ne mažiau kaip 450 mln. ALT rinkos vertei jų pardavimo aukcione metu. Šie ištekliai bus papildyti nepanaudotomis programos „NER 300“ biudžeto lėšomis, jei tokių bus, ir ne daugiau kaip 50 mln. ATL, kurie galės būti skiriami fondui, jei jų nereikės nemokamų ATL paskirstymo rezervui, kaip paaiškinta pirmiau. Inovacijų fondo paramą galės gauti visose valstybėse narėse įgyvendinami projektai, įskaitant mažos apimties projektus. Inovacijų fondo steigimo darbas pradėtas nuo viešų konsultacijų, kurios buvo surengtos 2018 m. pradžioje¹¹ (žr. priedo 6 priedėlį);
- **Modernizavimo fondas** remis investicijas į elektros energijos sektoriaus ir didesnės apimties energetikos sistemų modernizavimą, siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą bei palengvinti dešimties mažiausias pajamas gaunančių valstybių narių nuo anglies priklausomų regionų tinkamą perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų¹². Paramos negalės gauti energijos gamybos įrenginiai, kuriuose naudojamas kietasis iškastinis kuras¹³. Fondas bus formuojamas iš 2 proc. visų ketvirtajam etapui skirtų ATL, parduodamų aukcione pagal aukcionų, rengiamų naudojant bendrąją aukcionų platformą, taisykles ir sąlygas. Atsižvelgiant į tai, kiek aukcione parduotina dalis bus sumažinta siekiant sudaryti nemokamų ATL paskirstymo rezervą, fondui skiriamų ATL kiekis gali būti padidintas, bet ne daugiau kaip 0,5 proc. viso ATL kiekio. Modernizavimo fondo steigimo darbas pradėtas nuo parengiamųjų seminarų remiamose valstybėse narėse – pirmieji tokie seminarai surengti 2018 m. rugsėjo mėn. (žr. priedo 6 priedėlį).

Be šių dviejų fondų, tų pačių Modernizavimo fondo paramos reikalavimus atitinkančių mažas pajamas gaunančių valstybių narių energetikos sektoriai ir toliau galės naudotis ES ATLPS direktyvos 10c straipsnyje suteikta galimybe pereinamuoju laikotarpiu gauti nemokamų ATL. Gerokai padidintas išteklių paskirstymo procedūrų skaidrumas. Projektai, kurių vertė viršija 12,5 mln. EUR, bus atrinkami konkurso tvarka, o mažesnės vertės investicijos turės būti atrinkamos pagal aiškius ir skaidrius kriterijus, atrankos rezultatus pateikiant viešoms konsultacijoms (nebent tokie projektai taip pat atrinkami konkurso tvarka). Peržiūroje ES ATLPS direktyvoje nustatyta, kad trečiuoju prekybos laikotarpiu (2013–2020 m.) pagal 10c straipsnį nepaskirstyti ATL 2021–2030 m. gali būti paskirstomi minėta konkurso tvarka atrinktoms investicijoms, nebent susijusi valstybė narė nuspręstų visiškai arba iš dalies to

¹¹ Informacijos apie šias viešas konsultacijas galima rasti čia: https://ec.europa.eu/clima/consultations/public-consultation-establishment-innovation-fund_en.

¹² Bulgarija, Čekija, Estija, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Rumunija, Slovakija ir Vengrija.

¹³ Padaryta išimtis valstybių narių, kurių BVP vienam gyventojui, apskaičiuotas pagal rinkos kainas, 2013 m. nesiekė 30 proc. ES vidurkio (Bulgarijos ir Rumunijos) efektyviam ir tvariam centralizuotam šilumos tiekimui. Ši išimtis susijusi tik su 30 proc. lėšų, kuriomis gali pasinaudoti šios valstybės narės.

nedaryti ir iki **2019 m. rugsėjo 30 d.** apie tai praneštų Komisijai. Be to, pagal naujas nuostatas reikalavimus atitinkančios valstybės narės visus pagal 10c straipsnį skiriamus ATL arba jų dalį gali panaudoti Modernizavimo fondo finansuojamoms investicijoms paremti, jei iki **2019 m. rugsėjo 30 d.** jos Komisijai praneša atitinkamas sumas.

3. ES ATLPS INFRASTRUKTŪRA

3.1. Veiklos rūšys, įrenginiai ir orlaivių naudotojai, kuriems taikoma sistema

ES ATLPS veikia 31 Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybėje. Taikant šią sistemą ribojamas beveik 11 000 elektrinių ir gamybos įrenginių ir daugiau nei 500 orlaivių, skraidančių tarp EEE oro uostų, naudotojų išmetamųjų teršalų kiekis. Ji apima maždaug 40 proc. ES išmetamo ŠESD kiekio.

Nuo trečiojo etapo (2013–2020 m.)* stacionarių įrenginių sektoriai, kuriems taikoma ES ATLPS, yra daug energijos suvartojantys pramonės sektoriai, įskaitant jėgaines ir kitus kurą deginančius įrenginius, kurių vardinė šiluminė galia didesnė nei 20 MW (išskyrus pavojingų ar komunalinių atliekų deginimo įrenginius), naftos perdirbimo įmonės, kokso krosnis, geležies ir plieno, cemento klinkerio, stiklo, kalkių, plytų, keramikos, plaušienos, popieriaus ir kartono, aliuminio, naftos chemijos produktų, amoniako, nitrato, adipo, glioksilio ir glioksilo rūgšties gamybą, anglies dioksido surinkimą, transportavimą vamzdiniais ir geologinį saugojimą.

Aviacijos srityje 2013–2016 m. laikotarpiu ES ATLPS buvo taikoma tik EEE vidaus skrydžiams, laukiant, kol Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija (ICAO) patvirtins pasaulinę koncepciją. 2016 m. ICAO susitarė dėl rezoliucijos dėl tarptautinės aviacijos anglies dioksido kompensavimo ir mažinimo sistemos (CORSIA), ji turėtų būti pradėta įgyvendinti 2021 m. Susitarus dėl CORSIA ir laukiant, kol ji bus pradėta taikyti, 2017 m. iki 2023 m. pratęstas taikymo aviacijos sektoriui apribojimas tik EEE vidaus skrydžiais.

ES ATLPS taikoma išmetamam anglies dioksidui (CO₂), taip pat nitrato, adipo, glioksilio ir glioksilo rūgšties gamybos įrenginių išmetamam azoto suboksidui (N₂O) ir aliuminio gamybos įrenginių išmetamiems perfluorangliavandeniliams (PFC). Nors dalyvavimas ES ATLPS yra privalomas, kai kuriuose sektoriuose ji taikoma tik tam tikrą galios ribą viršijantiems įrenginiams. Be to, dalyvaujančios valstybės gali netaikyti sistemos mažiems įrenginiams (įrenginiams, išmetantiems mažiau kaip 25 000 tonų CO₂ ekvivalento), jei yra įgyvendintos alternatyvios lygiavertės priemonės. Peržiūretoje ES ATLPS direktyvoje taip pat nustatyta, kad ketvirtajame etape ES ATLPS gali būti netaikoma mažiesiems teršėjams (kurių praneštas išmetamųjų teršalų kiekis pastaruosius trejus metus buvo mažesnis kaip 2 500 tonų CO₂ ekvivalento), jei yra įdiegtos supaprastintos stebėjimo priemonės, leidžiančios nustatyti jų išmetamą teršalų kiekį. Kuriais nors kalendoriniais metais labai mažų teršėjų išmetamam teršalų kiekiui viršijus šį kiekį, jie vėl įtraukiami į sistemą. Dalyvaujančios valstybės taip pat gali į ES ATLPS įtraukti daugiau sektorių ir ŠESD.

2018 m. dalyvaujančių valstybių¹⁴ pateiktų 21 straipsnio ataskaitų duomenimis, 2017 m. iš viso buvo 10 688 teisėtai veikiantys įrenginiai, palyginti su 10 790 įrenginių 2016 m. ir maždaug 10 950 įrenginių 2015 m.

Kaip ir ankstesniais metais, 2017 m. ES ATLPS įrenginiuose daugiausia sudeginta iškastinio kuro. Tačiau 28 valstybės (pernai 29) taip pat pranešė, kad 2 181 įrenginyje (20,4 proc. visų įrenginių) naudota biomasė Praėjusiais metais tokių įrenginių buvo 2 079, jie sudarė 19 proc. visų įrenginių. Trys valstybės (Latvija, Lichtenšteinas ir Malta) apie biomasės naudojimą nepranešė¹⁵. 2017 m. deginant biomasę išmesta apie 145 mln. tonų CO₂ (8 proc. ATLPS ataskaitoje nurodyto išmesto kiekio), t. y. tik šiek tiek daugiau nei 2016 m., kai buvo išmesta 141 mln. tonų CO₂ (tuomet šis kiekis taip pat sudarė apie 8 proc. ATLPS ataskaitoje nurodyto išmesto kiekio). 2017 m. ataskaitoje Švedija nurodė, kad biodegalus naudojo du orlaivių naudotojai (2015 ir 2016 m. ataskaitose Vokietija ir Švedija nurodė, kad tokius degalus naudojo atitinkamai trys ir keturi orlaivių naudotojai).

Pagal įrenginių kategorijas, remiantis metiniu išmetamųjų teršalų kiekiu¹⁶, iš 2017 m. duomenų matyti, kad, kaip ir ankstesniais metais, 72 proc. įrenginių priklauso A kategorijai, beveik 21 proc. – B kategorijai ir šiek tiek daugiau nei 7 proc. – C kategorijai (57 proc. visų įrenginių).

ES ATLPS įrenginių, kuriuose vyksta deginimas, yra visose dalyvaujančiose valstybėse, daugumoje iš jų esama naftos perdirbimo, plieno gamybos, cemento, kalkių, stiklo, keramikos, plaušienos ir popieriaus gamybos įrenginių. Kalbant apie ES ATLPS veiklos rūšis, papildomai įtrauktas į sąrašą kaip kitų nei CO₂ išmetamųjų teršalų šaltiniai, nurodoma, kad leidimai vykdyti pirminio aliuminio ir perfluorangliavandenilių (PFC) gamybos veiklą išduoti 12-oje valstybių (Graikijoje, Islandijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Norvegijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje, Švedijoje ir Vokietijoje), o nitrato rūgšties ir N₂O gamybos veiklą – 20-yje valstybių (visose, išskyrus Airiją, Daniją, Estiją, Islandiją, Ispaniją, Kiprą, Latviją, Lichtenšteiną, Liuksemburgą, Maltą ir Slovėniją). Apie kitus N₂O gamybos sektorius (adipo rūgšties ir glioksolio ir glioksilo rūgšties gamybos sektorius) pranešama, kad jie veikia atitinkamai trijose valstybėse (Italijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje) ir dviejose valstybėse (Prancūzijoje ir Vokietijoje). Tik Norvegija pranešė apie CO₂ surinkimo ir saugojimo veiklą.

Septynios valstybės (Islandija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Prancūzija, Slovėnija) pasinaudojo galimybe pagal ES ATLPS direktyvos 27 straipsnį neįtraukti į ES

¹⁴ 21 straipsnio ataskaitose darant nuorodą į dalyvaujančias valstybes arba tiesiog valstybes, turimos omenyje 28 ES valstybės narės ir EEE šalys (Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija).

¹⁵ ES ATLPS deginant biomasę išmetamiems teršalams kvotos nenustatyta, t. y. apie išmestą teršalų kiekį reikia pranešti, bet leidimų už juos atiduoti nereikia.

¹⁶ C kategorijos įrenginiai per metus išmeta daugiau kaip 500 000 tonų, B kategorijos įrenginiai – 50 000–500 000 tonų, o A kategorijos įrenginiai – mažiau kaip 50 000 tonų CO₂ ekvivalento. Be to, vienas iš A kategorijos įrenginių pogrupių yra mažai taršūs įrenginiai, per metus išmetantys mažiau nei 25 000 tonų CO₂ ekvivalento. Žr. 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, OL L 181, 2012 7 12, p. 30.

ATLPS mažųjų teršėjų. 2017 m. neįtrauktas išmetamųjų teršalų kiekis sudarė 2,85 mln. tonų CO₂ (apie 0,16 proc. viso patikrinto išmetamųjų teršalų kiekio).

2018 m. pateiktų 21 straipsnio ataskaitų duomenimis, kol kas aštuonios valstybės (Belgija, Danija, Kroatija, Lichtenšteinas, Lietuva, Nyderlandai, Prancūzija, Vengrija) pasinaudojo galimybe pagal Stebėsenos ir ataskaitų reglamento (SATR)¹⁷ 13 straipsnį leisti stacionariesiems įrenginiams, keliantiems nedidelę riziką, naudoti supaprastintus stebėsenos planus. Nuo 2016 m. prisijungė tik Nyderlandai. Trys valstybės (Belgija, Islandija ir Lenkija) pranešė 2017 m. taikiusios šią nuostatą mažai taršių orlaivių naudotojams.

Pranešta, kad 2017 m. stebėsenos planą turėjo 541 orlaivių naudotojas (palyginti su 503 – 2016 m. ir 524 – 2015 m.). 58 proc. (316) naudotojų, apie kuriuos pranešama, buvo komerciniai, o kiti 42 proc. (225) – nekomerciniai¹⁸. Iš viso 280 (beveik 52 proc.) laikomi mažaisiais teršėjais (palyginti su 249 (50 proc.) – 2016 m. ir 274 (52 proc.) – 2015 m.).

3.2. Sąjungos registras ir Europos Sąjungos sandorių žurnalas (ESSŽ)

Sąjungos registre ir Europos Sąjungos sandorių žurnale (ESSŽ) registruojama bendrųjų ir aviacijos sektoriaus apyvartinių taršos leidimų nuosavybė – registruojami sąskaitose turimi kiekiai ir sandoriai iš vienos sąskaitos į kitą. Juos administruoja ir prižiūri Komisija, o dalyvaujančios 31 šalies nacionalinių registrų administratoriai yra kontaktiniai asmenys, su kuriais gali susisiekti daugiau kaip 15 000 sąskaitų turėtojų (įmonių arba fizinių asmenų) atstovai. Sąjungos registre yra stacionariųjų įrenginių ir orlaivių naudotojų sąskaitos, o ESSŽ automatiškai tikrinami, dokumentuojami ir sankcionuojami visi sandoriai tarp sąskaitų, taip užtikrinant, kad visi pervedimai atitiktų ES ATLPS taisykles.

Sąjungos registre ir ESSŽ užregistruoti duomenys yra svarbus informacijos šaltinis rengiant įvairaus pobūdžio ATLPS ataskaitas, pvz., skaičiuojant rinkos stabilumo rezervo pertekliaus rodiklį (žr. 4.3 skirsnį) ir rengiant Europos aplinkos agentūros (EAA) ataskaitas. Be to, ESTŽ užtikrina ES ATLPS skaidrumą, nes jame skelbiama* informacija apie paskirstymo teises ir stacionariųjų įrenginių bei orlaivių naudotojų atitiktį ATLPS nuostatomis.

* ESTŽ skelbiama informaciją galima rasti čia: <http://ec.europa.eu/environment/ets/>.

2017 m. Sąjungos registras ir ESTŽ tinkamai veikė visas 365 dienas, išskyrus nedidelius pertrūkius dėl techninio atnaujinimo darbų; bendra šių pertrūkių trukmė buvo 17 valandų.

2017 m. Komisija pradėjo perėjimą prie modernesnės ir saugesnės Sąjungos registro ir ESTŽ prieglobos platformos. Šis perėjimas baigtas 2018 m. birželio mėn. Be to, Komisija,

¹⁷ 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, OL L 181, 2012 7 12, p. 30.

¹⁸ Komercinio orlaivio naudotojo pavyzdys būtų keleivius skraidinanti oro bendrovė, teikianti paslaugas plačiajai visuomenei. Nekomercinio orlaivio pavyzdys būtų privatus orlaivis.

susitarusi su valstybėmis narėmis, pradėjo įgyvendinti keletą pakeitimų, kuriais siekiama padidinti darbo su Sąjungos registru veiksmingumą.

2018 m. vasario mėn. ES ATLPS registro reglamentas¹⁹ iš dalies pakeistas siekiant įgyvendinti apsaugos priemonės, kuriomis būtų apsaugotas ES ATLPS aplinkosauginis naudingumas tais atvejais, kai ES teisė nustoja galiojusi iš ES išstojančiai valstybei narei.

4. ANGLIES DIOKSIDO RINKOS VEIKIMAS 2017 M.

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie aspektus, susijusius su leidimų, suteikiamų pagal ES ATLPS, pasiūla ir paklausa. Skirsnyje apie pasiūlą pateikiama informacija apie didžiausius leidžiamus kiekius, nemokamų ATL paskirstymą, programą „NER 300“, aukcionus, nuo visų ATL pardavimo aukcione principo nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą elektros energijos sektoriui (10c straipsnis), tarptautinių kreditų naudojimą, taip pat yra skirsnis apie netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų kompensavimo sistemas.

Kalbant apie paklausą, pateikiama informacija apie patikrintą išmetamųjų teršalų kiekį ir būdus suderinti ATL pasiūlą ir paklausą, kaip antai rinkos stabilumo rezervą (RSR).

¹⁹ 2018 m. vasario 12 d. Komisijos reglamentas (ES) 2018/208, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 389/2013, kuriuo įsteigiamas Sąjungos registras, OL L 39, 2018 2 13, p. 3.

4.1. Pasiūla. Į apyvertą išleisti ATL

4.1.1. Didžiausias leidžiamas kiekis

Didžiausias leidžiamas kiekis yra bendras ŠESD kiekis, kuris gali būti išmestas subjektų, kuriems taikoma sistema, siekiant užtikrinti, kad išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslas būtų pasiektas ir atitiktų prekybos laikotarpiu į apyvertą išleistų ATL skaičių. Trečiajame etape visoje ES taikomas bendras didžiausias leidžiamas kiekis, juo pakeičiant ankstesnę nacionalinių didžiausių leidžiamų kiekių sistemą.

2013 m. didžiausias stacionariesiems įrenginiams leidžiamas kiekis buvo 2 084 301 856 ATL. Šis didžiausias leidžiamas kiekis kasmet mažinamas taikant 1,74 proc. linijinį mažinimo koeficientą, siejamą su bendroju metiniu vidutiniu 2008–2012 m. suteiktų ATL skaičiumi, taip užtikrinant, kad ATL skaičius, kurį gali panaudoti stacionarieji įrenginiai, 2020 m. būtų 21 proc. mažesnis nei 2005 m.

Iš pradžių buvo nustatyta, kad didžiausias aviacijos sektoriui leidžiamas kiekis bus 210 349 264 aviacijos ATL per metus, t. y. 5 proc. mažesnis už 2004–2006 m. vidutinį metinį aviacijos išmetamųjų teršalų kiekio lygį. 2014 m. sausio 1 d. jis padidintas 116 524 aviacijos ATL, nes prie ES ATLPS prisijungė Kroatija. Šiuo didžiausiu leidžiamu kiekiu siekta užtikrinti atitiktį 2008 m. teisės aktui*, kuriame buvo nustatyta, kad į ES ATLPS būtų įtraukti visi iš EEE, į ją ir jos viduje vykdomi skrydžiai. Tačiau 2013–2016 m., siekiant padėti ICAO įgyvendinti pasaulinę priemonę, kuria siekiama stabilizuoti tarptautinės aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekį 2020 m. lygyje, ES ATLPS taikymo sritis buvo laikinai apribota tik EEE vidaus skrydžiais. Taigi 2013–2016 m. į apyvertą išleistų ATL skaičius buvo gerokai mažesnis už pirminį didžiausią leidžiamą kiekį. 2017 m., laukiant, kol bus pradėta taikyti ICAO bendroji priemonė, iki 2023 m. pratęstas taikymo aviacijos sektoriui apribojimas EEE vidaus skrydžiais (žr. 5 skirsnį).

* 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/101/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 2003/87/EB, kad į šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų prekybos sistemą Bendrijoje būtų įtrauktos aviacijos veiklos rūšys.

1 lentelėje pateiktas didžiausias stacionariesiems įrenginiams skiriamų ATL kiekis ir metinis į apyvertą išleidžiamų aviacijos ATL skaičius²⁰ kiekvienais trečiojo ES ATLPS etapo metais.

²⁰ Po 2013 m. į apyvertą išleistų aviacijos ATL skaičių nulėmė aukštynkryptis metodas, kurį taikant pirmiausia paskirstomi nemokami leidimai (pagal lyginamuosius orlaivių naudotojų veiklos EEE viduje rodiklius). Aukcionuose parduodamų ATL skaičius gaunamas remiantis tuo, kad nemokamai turėtų būti paskirstoma (įskaitant specialų rezervą, kurį numatoma vėliau paskirstyti sparčiai augantiems orlaivių naudotojams ir naujiems rinkos dalyviams) 85 proc., o aukcionuose parduodama 15 proc. viso skaičiaus.

1 lentelė. 2013–2020 m. didžiausias leidžiamas ES ATL kiekis

Metai	Didžiausias leidžiamas kiekis per metus (įrenginiai)	Per metus į apyvartą išleidžiamų aviacijos ATL skaičius²¹
2013 m.	2 084 301 856	32 455 296
2014 m.	2 046 037 610	41 866 834
2015 m.	2 007 773 364	50 669 024
2016 m.	1 969 509 118	38 879 316
2017 m.	1 931 244 873	38 711 651
2018 m.	1 892 980 627	38 703 971 ²²
2019 m.	1 854 716 381	
2020 m.	1 816 452 135	

²¹ Į atnaujintus skaičius, be nemokamų ATL paskirstymo ir aukcione parduodamų kiekių, įtrauktas tarptautinių kreditų keitimas.

²² Įtraukta informacija iš 2018 m. aviacijos aukcionų kalendoriaus.

4.1.2. Išduoti ATL

4.1.2.1. Nemokamų ATL paskirstymas

Nors numatytasis ES ATLPS trečiajame etape taikytinas ATL paskirstymo būdas yra pardavimas aukcione, daug ATL ir toliau bus suteikiama nemokamai. Taikomi šie principai:

- elektros gamybai nemokamų ATL nebeskiriama;
- nemokami ATL paskirstomi pagal suderintas visoje ES taikomas taisykles;
- siekiant didinti motyvaciją mažinti išmetamų ŠESD kiekį ir diegti inovacijas bei paskatinti našiausių įrenginių veiklos vykdytojus, nemokamų ATL paskirstymas grindžiamas veiklos rodikliais;
- sukurtas naujiems rinkos dalyviams skirtas ES rezervas (NER), naudotinas naujiems įrenginiams ir įrenginiams, kuriuose gerokai padidinamas našumas, sudarantis 5 proc. viso trečiajam etapui skirto ATL kiekio.

Nemokami ATL pramoniniams įrenginiams skirstomi siekiant mažinti anglies dioksido nutekėjimo riziką (išvengti situacijos, kai įmonės perkelia gamybą į trečiąsias šalis, kuriose taikomi mažesni išmetamo ŠESD kiekio apribojimai, ir dėl to bendras jų išmetamas kiekis gali padidėti). Sektoriai ir jų pošakiai, kuriems, kaip manoma, būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, įtraukiami į anglies dioksido nutekėjimo sąrašą*. Pradinis sąrašas apėmė 2015–2019 m. laikotarpį, o pagal peržiūrėtą ES ATLPS direktyvą jo galiojimas pratęstas iki 2020 m.

Per trečiąjį etapą apie 43 proc. viso turimų ATL kiekio bus nemokamai paskirstyta pramoniniams ir elektros energijos gamybos įrenginiams, o aukcione valstybių narių parduotina ATL dalis sudarys 57 proc.

Atėmus 300 mln. programai „NER 300“ skirtų ATL, pradiniam naujiems rinkos dalyviams skirtame rezerve (NER) liko 480,2 mln. ATL. Iki 2018 m. birželio mėn. visam trečiajam etapui 780 įrenginių atidėta 153,1 mln. ATL. Likusį NER, kurį sudaro 327,1 mln. ATL, bus galima paskirstyti ateityje. Tačiau numatoma, kad didelė dalis šių ATL liks nepaskirstyta.

Iki 2018 m. birželio mėn. nemokamai paskirstytinų ATL kiekis sumažintas apie 376 mln. ATL, nes, palyginti su pradžioje trečiajam etapui skirtą ATL kiekį apskaičiuoti naudotais duomenimis, kai kurie įrenginiai buvo uždaryti arba gamyba ar gamybos pajėgumas juose buvo sumažintas.

2 lentelė. 2013–2018 m. pramonės įmonėms nemokamai skirtų ATL skaičius (mln.)²³

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Nemokamai paskirstyti ATL²⁴ (28 ES valstybės narės, EEE ir ELPA valstybės)	903,0	874,8	847,6	821,3	796,2	771,9
Iš naujiems rinkos dalyviams skirto rezervo paskirstyti ATL (plyno lauko investicijos ir pajėgumų didinimas)	11,5	14,7	17,8	20,3	20,7	20,0
Dėl įmonių uždarymo arba gamybos ar gamybos pajėgumų pokyčių likę nepaskirstyti nemokami ATL	40,2	58,6	70,0	66,1	68,9	72,2

Kadangi nemokamai skiriamų ATL paklausa viršijo turimą jų kiekį, visiems įrenginiams, kuriems taikoma ES ATLPS, skirtų ATL kiekis sumažintas ta pačia procentine dalimi, taikant įvairius sektorius apimančią pataisos koeficientą (CSCF)²⁵. 2017 m. sausio mėn. Komisija, atsižvelgdama į Teisingumo Teismo sprendimą²⁶, peržiūrėjo²⁷ pradines CSCF vertes.

²³ Šie duomenys pateikti remiantis informacija iš valstybių narių pranešimų, gautų iki 2018 m. birželio mėn., tačiau dėl naujų pranešimų jie gali labai pasikeisti.

²⁴ Pradinis kiekis, prieš atimant toliau lentelėje nurodytus kiekius.

²⁵ Komisijos sprendimas 2013/448/ES, OL L 240, 2013 9 7, p. 27.

²⁶ 2016 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Borealis Polyolefine GmbH ir kt. / Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft ir kt.*, sujungtos bylos C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ir C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311.

²⁷ Komisijos sprendimas 2017/126/ES, OL L 19, 2017 1 25, p. 93.

4.1.2.1.1. Programa „NER 300“

Programa „NER 300“ yra didelio masto programa mažo anglies dioksido kiekio energetikos inovacijų parodomiesiems projektams finansuoti. Jos tikslas – komerciniu lygmeniu ES pademonstruoti aplinką tausojančias anglies dioksido surinkimo ir saugojimo ir novatoriškas atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijas.

Programa „NER 300“ finansuojama iš pajamų, gautų 300 mln. ATL, kurie buvo įtraukti į NER, pakeitus į pinigines lėšas. Šios lėšos buvo skirtos projektams, atrinktiems per du kvietimo teikti paraiškas etapus, kurie vyko 2012 m. gruodžio mėn. ir 2014 m. liepos mėn.

Paskelbus du kvietimus teikti pasiūlymus buvo patvirtinti 2,1 mlrd. EUR vertės 38 atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektai ir 1 anglies dioksido surinkimo ir saugojimo projektas, numatyti įgyvendinti 20 ES valstybių narių. Šeši iš jų jau vykdomi: bioenergetikos projektai „BEST“ (Italija) ir „Verbiostraw“ (Vokietija), sausumos vėjo elektrinių parko projektai „Blaiken“ (Švedija) ir „Handalm“ (Austrija) ir jūros vėjo elektrinių parko projektai „Veja Mate“ ir „Nordsee One“ (Vokietija).

Dar 13-oje projektų jau priimtas galutinis investavimo sprendimas, o 14 projektų atšaukti. Padaryta didesnė arba mažesnė pažanga rengiant 11 projektų. 2017 m. lapkričio 20 d. sprendimas dėl programos „NER 300“ iš dalies pakeistas²⁸ siekiant užtikrinti, kad atšauktuose projektuose, kuriems finansavimas skirtas pagal pirmąjį kvietimą teikti paraiškas, nepanaudotas lėšas (iki šiol tokių lėšų sukaupta 487 mln. EUR) būtų galima reinvestuoti į esamas finansines priemones – energetikos parodomųjų projektų finansavimo priemonę „InnovFin“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės skolos priemonę (abi šias priemones administruoja Europos investicijų bankas).

Atšauktuose projektuose, kuriems finansavimas skirtas pagal antrąjį kvietimą teikti paraiškas, nepanaudotas lėšos (iki šiol tokių lėšų sukaupta 515 mln. EUR) bus pridėtos prie Inovacijų fondo turimų išteklių (žr. 6 priedėlio 2.3 skirsnį).

3 lentelė. Programos „NER 300“ projektai, kuriems finansavimas skirtas pagal pirmąjį ir antrąjį kvietimus teikti paraiškas²⁹

	1-asis kvietimas teikti pasiūlymus	2-asis kvietimas teikti pasiūlymus
Rengiami projektai	8	11
Vykdomi projektai	6	0
Atšaukti projektai	6	8
Iš viso	20	19

²⁸ 2017 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimas (ES) 2017/2172, kuriuo dėl pajamų, neišmokėtų pirmuoju kvietimo teikti paraiškas etapu, panaudojimo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/670/ES.

²⁹ Pagal Komisijos sprendimą 2010/670/ES investavimo sprendimai dėl projektų, kuriems finansavimas skirtas pagal pirmąjį kvietimą teikti paraiškas, turėjo būti priimti iki 2016 m. pabaigos, o dėl projektų, kuriems finansavimas skirtas pagal antrąjį kvietimą teikti paraiškas, – iki 2018 m. birželio mėn. pabaigos.

4.1.2.1.2. Netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų kompensavimas

Be nemokamų ATL skyrimo tiesioginėms su anglies dioksidu susijusioms išlaidoms padengti, ES valstybės narės gali suteikti valstybės pagalbą, kad kompensuotų daug elektros energijos naudojančių pramonės šakų netiesiogines su anglies dioksidu susijusias išlaidas, t. y. išlaidas, patirtas dėl elektros energijos kainų padidėjimo elektros energijos gamintojams įtraukus ATL pirkimo išlaidas į pirkėjams nustatomą kainą.

Siekdama užtikrinti vienodą netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų kompensavimą visose valstybėse narėse ir kuo labiau sumažinti konkurencijos iškreipimą vidaus rinkoje, Komisija priėmė ES ATLPS valstybės pagalbos gaires*, galiosiančias iki 2020 m. pabaigos. Gairėse, be kita ko, nustatyti reikalavimus atitinkantys sektoriai ir didžiausios kompensuotinos netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų sumos. Pagal šias gaires leidžiama tik iš dalies ir tik proporcingai mažinamomis išmokomis kompensuoti tinkamas finansuoti išlaidas**, tad išlaikomos paskatos efektyviai vartoti elektrą ir pereiti prie žaliosios elektros energijos laikantis ES priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų. Pagal peržiūrėtą ATLPS direktyvą ketvirtajame etape valstybėms narėms leidžiama ir toliau kompensuoti netiesiogines su anglies dioksidu susijusias išlaidas ir taikomos patobulintos su šiuo kompensavimu susijusios skaidrumo ir ataskaitų teikimo nuostatos (žr. 2.2 skirsnį). Atsižvelgdama į naujusias nuostatas, Komisija pradėjo ES ATLPS valstybės pagalbos gairių peržiūrą, siekdama parengti kitam prekybos laikotarpiui skirtas gaires (žr. priedo 6 priedėlį).

* Tam tikrų valstybės pagalbos priemonių, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema po 2012 m., gairės, OL C 158, 2012 6 5, p. 4.

Iki šiol Komisija yra patvirtinusi 12³⁰ netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų kompensavimo sistemų, taikomų 11-oje valstybių narių. Naujausios patvirtintos sistemos – Valonijos sistema, įsigaliojusi 2018 m. kovo 16 d., ir Liuksemburgo sistema, kuriai 2018 m. liepos 6 d. leista skirti valstybės pagalbą.

Kaip nurodyta 2.2 skirsnyje, priėmus peržiūrėtą ES ATLPS direktyvą, įsigaliojo nauji skaidrumo ir ataskaitų teikimo reikalavimai. Pagal šiuos reikalavimus, pasibaigus kiekvieniems metams, tokias finansines priemones taikančios valstybės narės per tris mėnesius turėtų lengvai prieinama forma viešai paskelbti bendrą suteiktos kompensacijos sumą ir atskiras kompensacijos sumas pagal sektorius ir pošakius.

4 lentelėje pateikta valstybių narių paskelbtų duomenų apie 2017 m. išmokėtas kompensacijas suvestinė.

³⁰ Be to, padaryta Prancūzijos ir Ispanijos sistemų pakeitimų.

4 lentelė. 2017 m. valstybių narių kompensuotos netiesioginės su anglies dioksidu susijusios išlaidos

Valstybė narė	Sistemos taikymo trukmė	2017 m. išmokėtos kompensacijos 2016 m. patirtoms netiesioginėms išlaidoms padengti (mln. EUR)	Kompensacijų gavėjų (įrenginių) skaičius	2016 m. įplaukos iš aukcionų (mln. EUR)	Procentinė įplaukų iš aukcionų dalis, panaudota netiesioginėms išlaidoms kompensuoti
UK ³¹	2013–2020 m.	19 ³²	95	419	4,6 %
DE ³³	2013–2020 m.	289	902	846	34,1 %
BE (FL) ³⁴	2013–2020 m.	46,7	107	107	43,6 %
NL ³⁵	2013–2020 m.	53,5	92	145,5	37 %
EL ³⁶	2013–2020 m.	12,4	52	147	8,4 %
LT ³⁷	2014–2020 m.	1	1	21	4,8 %
SK ³⁸	2014–2020 m.	10	5	65	15,4 %
FR ³⁹	2015–2020 m.	140	296	231	60,0 %
FI ⁴⁰	2016–2020 m.	38	55	71	40,0 %
ES ⁴¹	2013–2020 m.	84	136	365	23 %

2017 m. 10 valstybių narių iš viso išmokėjo apie 694 mln. EUR netiesioginių išlaidų kompensacijų. Valstybių narių, kuriose taikomos kompensavimo sistemos, BVP sudaro apie 70 proc. ES BVP. Daugiausia kompensacijų išmokėta (kompensacijų dydžio mažėjimo tvarka): chemijos sektoriui, spalvotųjų metalų sektoriui, geležies ir plieno sektoriui.

³¹https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/723181/Indirect_Cost_Compensation_EU_ETS_UK_Publication_2017_Revised.pdf.

³² Remiantis vidutiniu 2017 m. EUR keitimo į GBP kursu, lygiu 0,88723.

³³ https://www.strompreiskompensation.de/SPK/SharedDocs/news/SPK-Auswertungsbericht.html?__site=SPK.

³⁴ [https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-](https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf)

[13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf](https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf).

³⁵ <https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/subsidieregeling-indirecte-emissiekosten-ets>.

³⁶ <http://www.lagie.gr/anakoinoseis/anakoinoseis/anakoinosi/article/1605/>.

³⁷ <http://ukmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/versloaplinka/pramone/valstybes-pagalba>.

³⁸ http://www.envirofond.sk/_img/Prehlady/Dotacie/Dotacie_2017.pdf.

³⁹ <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/Informations%20sur%20la%20compensation%20des%20coûts%20indirects%20en%20France.pdf>.

⁴⁰ <https://tem.fi/documents/1410877/2414868/Päästökauppadirektiivin+mukaiset+tiedot+2017+maksetusta+kompensaatiotuesta/86ca7fc7-04f7-446b-843d-c4c6fb861386/Päästökauppadirektiivin+mukaiset+tiedot+2017+maksetusta+kompensaatiotuesta.pdf>.

⁴¹ <http://www.mincotur.gob.es/PortalAyudas/emisionesCO2/concesion/2017/Paginas/Resolucion.aspx> ir <http://www.mincotur.gob.es/PortalAyudas/emisionesCO2/concesion/2017/Paginas/PropComplementaria.aspx>.

Pagal vieną iš peržiūrėtos ES ATLPS direktyvos skaidrumo nuostatų valstybės narės, kuriais nors metais netiesioginėms išlaidoms kompensuoti išleidusios daugiau nei 25 proc. savo įplaukų iš aukcionų, turi paskelbti ataskaitą, kuriose būtų nurodytos šio dydžio viršijimo priežastys. Todėl atitinkamos valstybės narės savo 2017 m. išmokas netiesioginėms išlaidoms padengti palygino su 2016 m. kalendoriniais metais gautomis įplaukomis iš aukcionų⁴². 2017 m. Belgija (Flandrija), Nyderlandai, Prancūzija, Suomija ir Vokietija viršijo šią 25 proc. ribą ir pateikė atitinkamas ataskaitas.

4.1.2.2. ATL pardavimas aukcione

Nuo ES ATLPS trečiojo etapo ATL pardavimas aukcione pirminėje rinkoje yra pagrindinis ATL paskirstymo būdas. Pirminiai aukcionai reglamentuojami Aukcionų reglamentu*, kuriame nurodomi terminai, taip pat administravimo ir kiti aspektai, susiję su tuo, kaip turėtų vykti aukcionai, kad būtų užtikrintas atviras, skaidrus, suderintas ir nediskriminacinis procesas.

2010 m. lapkričio 12 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1031/2010 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcione pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, terminų, administravimo ir kitų aspektų, OL L 302, 2010 11 18, p. 1.

2017 m. Aukcionų reglamentas iš dalies pakeistas siekiant nuo 2017 m. lapkričio 10 d. Jungtinės Karalystės aukciono platforma iš naujo paskirti „ICE Future Europe“ (toliau – ICE). Šiuo pakeitimu taip pat įtvirtintos nuostatos, būtinos atsižvelgiant į artėjantį rinkos stabilumo rezervo (RSR) įgyvendinimą. Šiuo metu daromi Aukcionų reglamento pakeitimai, kuriais siekiama pakartotinai įtraukti EEX kaip Vokietijos aukcionų platformą ir Inovacijų fondui suteikti galimybę 2020 m. aukcione parduoti pirmuosius 50 mln. ATL, paimtus iš rinkos stabilumo rezervo.

Per ataskaitinį laikotarpį aukcionai vyko šiose aukcionų platformose:

- Europos energetikos biržoje (toliau – EEX) – bendroje aukcionų platformoje, skirtoje 25 valstybėms narėms, dalyvaujančioms centralizuotuose viešuosiuose pirkimuose, ir Lenkijai, kuri nusprendė centralizuotuose viešuosiuose pirkimuose nedalyvauti, tačiau nepaskyrė atskiros aukcionų platformos. Nuo 2016 m. rugsėjo 5 d. EEX aukcionus vykdo kaip antroji bendra aukcionų platforma, kuri buvo paskirta 2016 m. liepos 13 d.;
- EEX – atskiroje aukcionų platformoje, skirtoje Vokietijai;
- ICE – atskiroje aukcionų platformoje, skirtoje Jungtinei Karalystei.

Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija dar nepradėjo ATL pardavinėti aukcione. Tačiau dedamos pastangos, kad jų ATL būtų galima parduoti bendroje aukciono platformoje.

⁴² 2017 m. išmokos lyginamos su 2016 m. įplaukomis iš aukcionų, nes 2017 m. išmokomis kompensuojamos 2016 m. kalendoriniais metais elektros energijos pirkėjų patirtos netiesioginės išlaidos.

2017 m. EEX, aukcione parduodanti ATL 27 valstybių narių vardu, pardavė 89 proc. viso aukcionuose parduoto ATL kiekio, o ICE Jungtinės Karalystės vardu pardavė 11 proc. viso ATL kiekio. Iki 2018 m. birželio 30 d. surengta daugiau kaip 1 270 aukcionų.

5 lentelėje pateikiama iki 2018 m. birželio 30 d. EEX ir ICE aukcionuose parduotų ATL skaičiaus⁴³ apžvalga, įskaitant ankstyvuosius paprastųjų ATL aukcionus⁴⁴.

5 lentelė. Bendras 2012–2018 m. trečiojo etapo aukcionuose parduotų ATL skaičius

Metai	Paprastieji ATL	Aviacijos ATL
2012 m.	89 701 500	2 500 000
2013 m.	808 146 500	0
2014 m.	528 399 500	9 278 000
2015 m.	632 725 500	16 390 500
2016 m.	715 289 500	5 997 500
2017 m.	951 195 500	4 730 500
2018 m. (iki 2018 m. birželio 30 d.)	482 921 500	1 930 000

Dažniausiai aukcionai vykdavo sklandžiai, o galutinės aukcionų kainos paprastai gana tiksliai atitikdavo antrinės rinkos kainas.

Nuo 2017 m. sausio mėn. iki 2018 m. birželio mėn. keturi aukcionai buvo atšaukti dėl to, kad nebuvo pasiekta rezervinė kaina arba ATL skaičius, kuriam buvo pateikti pirkimo pasiūlymai, buvo mažesnis nei aukcione parduodamų ATL skaičius. Iš viso, įskaitant keturis minėtuosius, buvo atšaukti devyni iš daugiau nei 1 270 nuo 2012 m. pabaigos vykdytų aukcionų. Paprastųjų ATL galutinių aukciono kainų, dalyvių skaičiaus ir pasiūlymų patenkinimo santykio apžvalga nuo 2013 m. iki 2018 m. birželio 30 d. pateikta 2 priedėlyje. Aukcionų platformos išsamius kiekvieno aukciono rezultatus deramu laiku paskelbia tam skirtose svetainėse. Papildomą informaciją apie aukcionų vykdymą, įskaitant dalyvavimą, pasiūlymų patenkinimo santykius ir kainas, galima rasti Komisijos svetainėje⁴⁵ skelbiamose valstybių narių ataskaitose.

Visos aukcionuose valstybių narių gautos pajamos nuo 2012 m. iki 2018 m. birželio 30 d. sudarė daugiau nei 26 mlrd. EUR (vien 2017 m. bendros įplaukos sudarė 5,6 mlrd. EUR). ES ATLPS direktyvoje numatyta, kad bent 50 proc. aukcione gautų pajamų, įskaitant visas

⁴³ Paprastųjų ATL skaičiai buvo nustatyti atsižvelgiant į Sprendimą 1359/2013/ES. Aviacijos ATL kiekiai nustatyti atsižvelgiant į Sprendimą Nr. 377/2013/ES ir Reglamentą (ES) Nr. 421/2014.

⁴⁴ Atsižvelgiant į elektros sektoriuje paplitusią išankstinio energijos pardavimo ir reikiamų žaliavų (įskaitant ATL) pirkimo parduodant pagamintą produktą komercinę praktiką, 2012 m. surengti ankstyvieji trečiojo etapo ATL aukcionai.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/auctioning/documentation_en.htm.

pajamas, gautas iš ATL, paskirstytų siekiant solidarumo ir ekonomikos augimo, valstybės narės turėtų panaudoti su klimatu ir energetika susijusiems tikslams įgyvendinti. Remiantis Komisijai pateikta informacija, valstybės narės apie 80 proc. tų pajamų 2017 m. išleido arba planavo išleisti nustatytiems su klimatu ir energetika susijusiems tikslams⁴⁶.

4.1.2.3. Nuo visų ATL pardavimo aukcione principo nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas elektros energijos sektoriui

Siekiant remti investicijas į elektros sektoriaus modernizavimą tam tikrose mažas pajamas gaunančiose ES valstybėse narėse, ES ATLPD direktyvos 10c straipsnyje numatyta nuo bendros pardavimo aukcione taisyklės nukrypti leidžianti nuostata. Šia nukrypti leidžiančia nuostata naudojasi aštuonios iš dešimties reikalavimus atitinkančių valstybių narių*: jos elektros gamintojams, atliekantiems atitinkamas investicijas, skiria tam tikrą nemokamų ATL skaičių.

Pagal 10c straipsnį nemokami ATL atimami iš ATL kiekio, kuriuos kitu atveju atitinkama valstybė narė parduotų aukcione. Atsižvelgiant į nacionalines nukrypti leidžiančios nuostatos įgyvendinimo taisykles, elektros gamintojams gali būti suteikiami nemokami ATL, kurių vertė yra lygi jų investicijų, atliekamų pagal nacionalinį investavimo planą, vertei arba įmokų į nacionalinį fondą, iš kurio tokios investicijos finansuojamos, vertei. Kadangi nemokamų ATL suteikimas elektros energijos gamintojams pagal ATLPD direktyvos 10c straipsnį iš esmės būtų laikomas valstybės pagalba, nacionalinės 10c straipsnyje nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos įgyvendinimo sistemos pripažintos atitinkančiomis valstybės pagalbos taisyklės ir joms taikomi valstybės pagalbos gairėse nustatyti reikalavimai**.

Kitu prekybos laikotarpiu pereinamojo laikotarpio nemokami ATL ir toliau galės būti paskirstomi pagal 10c straipsnį, tačiau galios griežtesnės skaidrumo nuostatos ir reikalavimus atitinkančios valstybės narės galės visus pagal 10c skirtus ATL arba jų dalį panaudoti Modernizavimo fondo investicijoms paremti (žr. 2.3 skirsnį).

* Nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma Bulgarijai, Čekijai, Estijai, Kipriui, Latvijai, Lenkijai, Lietuvai, Maltai, Rumunijai ir Vengrijai. Latvija ir Malta nusprendė ja nesinaudoti.

2017 m. elektros energijos gamintojams nemokamai paskirstytų ATL skaičius nurodytas 1 lentelėje, priedo 1 priedėlyje, o didžiausias ATL skaičius per metus – 1 priedėlio 2 lentelėje.

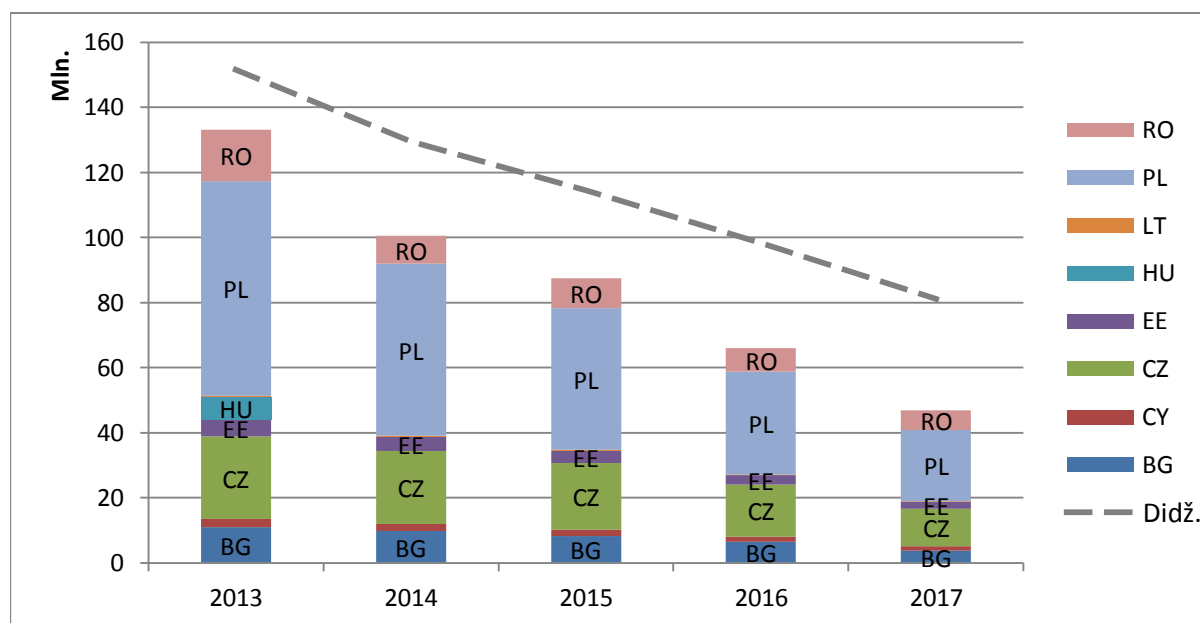
2009–2017 m. bendra ataskaitoje nurodyta paramos investicijoms vertė yra maždaug 11,3 mlrd. EUR. Apie 80 proc. šios sumos skirta infrastruktūrai modernizuoti ir modifikuoti, o likusios investicijos buvo susijusios su švariomis technologijomis arba tiekimo įvairinimu.

Nepaskirstyti ATL gali būti parduodami aukcione arba, remiantis peržiūrėtos ES ATLPD direktyvos nuostatomis, 2021–2030 m. skiriami 10c straipsnio investicijoms, atrinktoms

⁴⁶ Daugiau informacijos apie tai, kaip valstybės narės naudoja aukcionų pajamas, pateikiama 2018 m. Klimato politikos pažangos ataskaitoje COM/2018/716 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM:2018:716:FIN>

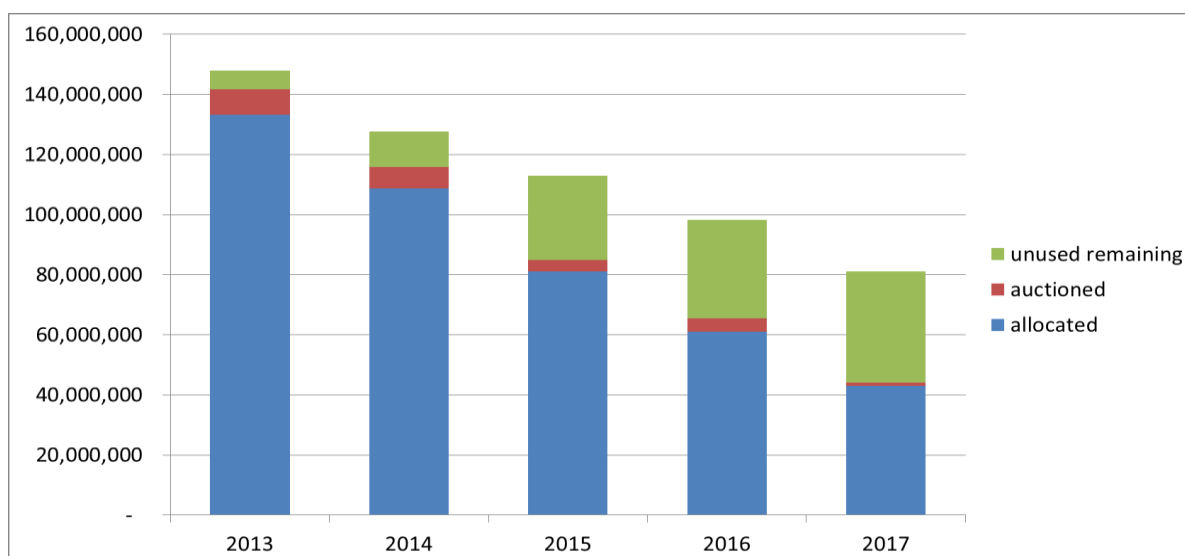
konkurso tvarka (žr. 2.3 skirsnį). 2 paveiksle parodytas 2013–2017 m. paskirstytų ATL skaičius.

2 pav. Pagal 10c straipsnį nemokamai paskirstyti ATL

3 paveiksle parodyta, kiek ATL pagal 10c straipsnį buvo paskirstyta, įtraukta į aukcionuose parduotiną skaičių arba liko nepanaudota (nepaskirstyta arba neįtraukta į aukcionuose parduotiną skaičių). Pavyzdžiui, 113 mln. ATL, kurie buvo atimti iš Lenkijos ATL, skirtų parduoti aukcione 2013–2017 m., dalies, taikant 10c straipsnį, dar nėra paskirstyti ar įtraukti į aukcione parduotiną skaičių.

3 pav. ATL pasiskirstymas (paskirstyti, parduoti aukcione, likę nepanaudoti)

	Paskirstyti ATL
	Aukcione parduoti ATL
	Likę nepanaudoti ATL

6 lentelėje parodytas laikotarpis iki 2017 m. skirtų 10c straipsnio ATL, kurie 2013–2017 m. buvo parduoti aukcione, skaičius ir likusių nepanaudotų ATL skaičius. Paskutinėje lentelės skiltyje parodyta, kiek ATL 2021–2030 m. jau gali būti perkelta ir paskirstyta investicijoms, atrinktomis konkurso tvarka.

6 lentelė. Nepanaudotų 10c straipsnio ATL tvarkymas 2013–2017 m.

Valstybė narė	Aukcione parduotų 10c straipsnio ATL skaičius (mln.)	Likusių nepanaudotų ATL skaičius ⁴⁷ (mln.)
BG	7,8	1,1
CY	0,0	0,0
CZ	0,2	0,2
EE	0,3	0,4
HU	0	0,9
LT	0,7	0,4
PL	0,0	113,3
RO	12,4	4,4
Iš viso	21,4	119,6

4.1.3. Tarptautiniai kreditai

ES ATLPS dalyviai gali naudotis Kioto protokolo švarios plėtos mechanizmo (ŠPM) ir bendro įgyvendinimo (BĮ) tarptautiniais kreditais, kad įvykdytų savo ES ATLPS įsipareigojimus iki 2020 m.* Tie kreditai yra finansinės priemonės, atitinkančios vieną toną įgyvendinant išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo projektą iš atmosferos pašalinto ar joje sumažinto CO₂ kiekio. Trečiajame etape kreditai nebėra grąžinami tiesiogiai, tačiau juos galima bet kada tais kalendoriniais metais iškeisti į ATL.

ES ATLPS dalyviai naudojami kreditais laikydamiesi įvairių kokybinių standartų: kreditai nepriimami iš branduolinių, apželdinimo miškais ir miškų atsodinimo projektų, o nauji po 2012 m. įregistruoti projektai turi būti vykdomi mažiausiai išsivysčiusiose valstybėse. Taip pat nustatytas didžiausias kreditų skaičius, kurį gali panaudoti stacionariusius įrenginius eksploatuojančios įmonės ir orlaivių naudotojai**.

Pagal peržiūrėtos ES ATLPS direktyvos nuostatas kitą prekybos laikotarpį tarptautinių kreditų nebebus galima naudoti ES ATLPS reikalavimų atitikčiai užtikrinti.

* Už ŠPM ir BĮ projektus suteikiami Kioto anglies dioksido kreditai: atitinkamai patvirtinti išmetamųjų teršalų mažinimo vienetai (PTMV) ir išmetamųjų teršalų mažinimo vienetai (TMV). Komisijos reglamente (ES) Nr. 389/2013 nustatyta, kad trečiųjų šalių, kurioms 2013–2020 m. laikotarpiu netaikomi teisiškai privalomi kiekybiniai teršalų mažinimo tikslai, kaip nustatyta Kioto protokolo Dohos pakeitime, arba kurios nedeponavo ratifikavimo dokumentų, susijusių su tuo pakeitimu, išduoti TMV Sąjungos registre laikomi tik jeigu patvirtinta, kad jie susiję su iki 2013 m. įvykusiu išmetamųjų teršalų mažinimu.

** 2013 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1123/2013 dėl teisių naudoti tarptautiniais kreditais nustatymo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB (OL L 299, 2013 11 9, p. 32).

Nors tikslus per antrąjį ir trečiąjį etapus (2008–2020 m.) suteiktų teisių naudoti kreditus skaičius iš dalies priklausys nuo būsimo patikrinto išmestų teršalų kiekio, rinkos analitikai apskaičiavo, kad jis sieks apie 1,6 mlrd. kreditų. 2018 m. birželio 30 d. duomenimis, iš viso buvo panaudota arba į ATL pakeista 1,49 mlrd. tarptautinių kreditų, t. y. daugiau kaip 90 proc. didžiausio leidžiamo kiekio sąmatos.

Išsami tarptautinių kreditų keitimo apžvalga pateikta priedo 3 priedėlyje.

4.2. Paklausa. Iš apyvartos išimti ATL

Remiantis Sąjungos registro duomenimis, apskaičiuota, kad 2017 m. iš ES ATLPS įrenginių išmesta šiek tiek (0,18 proc.) daugiau teršalų nei 2016 m. Nors dėl šio nedidelio padidėjimo nutrūko nuo trečiojo prekybos laikotarpio pradžios (2013 m.) stebėta išmetamųjų teršalų kiekio mažėjimo tendencija, šį pokytį galima paaiškinti tuo, kad realiojo BVP augimas siekė 2,4 proc., t. y. daugiau nei bet kuriais kitais ankstesniais dabartinio prekybos laikotarpio metais.

7 lentelė. Patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis (mln. tonų CO₂ ekvivalento)

Metai	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Patikrintas bendras išmetamųjų teršalų kiekis	1904	1867	1908	1814	1803	1751	1754
Pokytis, palyginti su x–1 metais	–1,8 %	–2 %	2,2 %	–4,9 %	–0,6 %	–2,9 %	0,2 %
Patikrintas elektros energijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekis	1155	1153	1101	1011	1005	957	949
Pokytis, palyginti su x–1 metais		–0,2 %	–4,5 %	–8,1 %	–0,6 %	–4,8 %	–0,8 %
Patikrintas pramoninių įrenginių išmetamųjų teršalų kiekis	749	714	807	803	798	794	805
Pokytis, palyginti su x–1 metais		–4,7 %	13,1 %	–0,6 %	–0,6 %	–0,5 %	1,4 %
Realiojo BVP⁴⁸ augimo tempas, 28 ES valstybės narės	1,7 %	–0,5 %	0,2 %	1,7 %	2,2 %	1,9 %	2,4 %

BVP duomenys, skelbiami adresu

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

(žiūrėta 2018 m. liepos mėn.). Patikrintas aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekis atskirai nurodytas 5 skirsnyje.

Iš lentelės matyti, kad didžiausią įtaką išmetamųjų teršalų kiekio padidėjimui padarė pramonė, o elektros energijos sektoriuje išmetamas teršalų kiekis šiek tiek mažėjo.

⁴⁸ BVP duomenys, skelbiami adresu

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

(žiūrėta 2018 m. liepos mėn.).

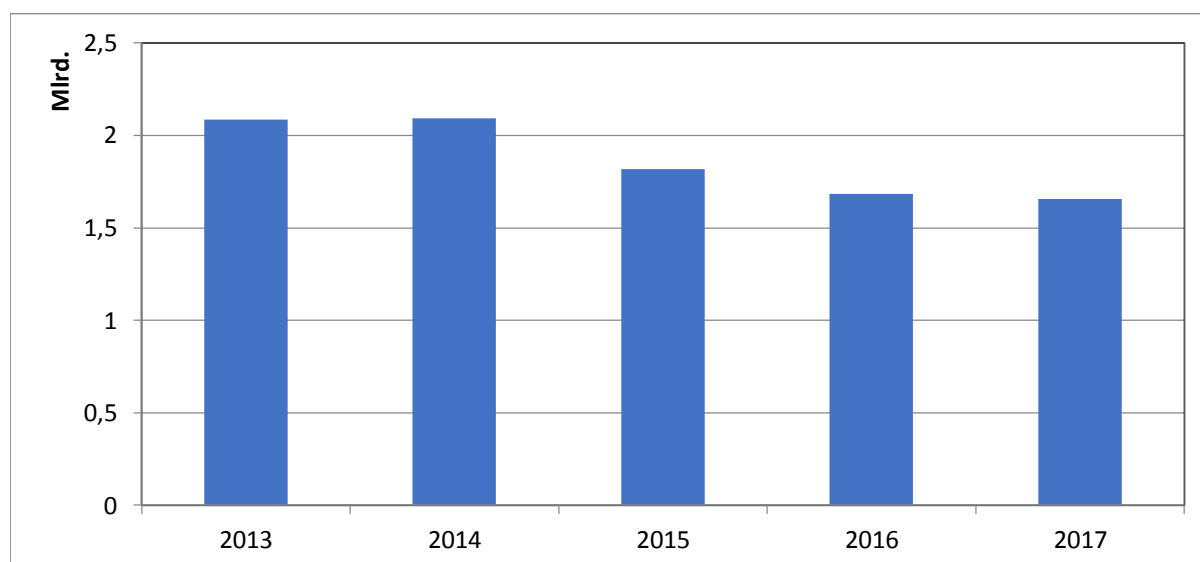
2017 m. savanoriškai panaikinti 84 827 ATL. Iš viso iki 2018 m. birželio mėn. pabaigos buvo užregistruota, kad savanoriškai panaikinta 300 181 ATL.

4.3. Pasiūlos ir paklausos pusiausvyros užtikrinimas

2013 m., trečiojo etapo pradžioje, ES ATLPS buvo būdingas didelis struktūrinis ATL pasiūlos ir paklausos disbalansas – 2,1 mlrd. ATL. Dabartiniu prekybos laikotarpiu šis perteklius nuolat mažėjo. 2014 m. jis nesikeitė, o po to gerokai sumažėjo: 2015 m. iki 1,78 mlrd. ATL, 2016 m. – iki 1,69 mlrd., o 2017 m. – iki 1,65 mlrd. ATL. Tai reiškia, kad per trejus metus jis iš viso sumažėjo beveik pusę milijardo ATL. Šiam mažėjimui įtakos turėjo atidėjimo priemonės⁴⁹ taikymas 2014–2016 m., o jos poveikį iš dalies sumažino išmetamųjų teršalų kiekio mažėjimas 2013–2016 m. laikotarpiu.

4 paveiksle parodyta pertekliaus Europos anglies dioksido rinkoje raida iki 2017 m. pabaigos.

4 pav. Pertekliaus Europos anglies dioksido rinkoje raida 2013–2017 m.

Struktūriniam ATL pasiūlos ir paklausos disbalansui ištaisyti 2015 m. sukurtas rinkos stabilumo rezervas (RSR)⁵⁰, kurio paskirtis – užtikrinti didesnę aukcione parduodamų ATL pasiūlos lankstumą. RSR pradės veikti 2019 m.

⁴⁹ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 1359/2013/ES, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, siekiant paaiškinti nuostatas dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcionuose terminų, OL L 343, 2013 12 19, p. 1.

⁵⁰ 2015 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2015/1814 dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo bei kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, OL L 264, 2015 10 9, p. 1.

Esminis RSR veikimo elementas yra bendras apyvartoje esančių ATL skaičius (TNAC). Jeigu TNAC viršys iš anksto nustatytą viršutinę ribą (833 mln. ATL), į rezervą bus įtraukiami papildomi ATL, o jeigu šis skaičius bus mažesnis už iš anksto nustatytą viršutinę ribą (jeigu ATL bus mažiau nei 400 mln.)*, ATL iš rezervo bus išimami. Taigi ATL į rinkos stabilumo rezervą įtraukiami arba iš jo išimami, jeigu apyvartoje esančių ATL skaičius nepatenka į iš anksto nustatytą intervalą. Atidėti ir vadinamieji nepaskirstyti** ATL taip pat bus įtraukti į rezervą.

Bendras apyvartoje esančių ATL skaičius, kuris yra svarbus sprendžiant, kiek papildyti RSR arba kiek ATL iš jo išimti, apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Bendras apyvartoje esančių ATL skaičius = Pasiūla – (Paklausa + RSR esantys ATL)

Formulėje naudojami pasiūlos ir paklausos kintamieji išsamiai apibūdinti priedo 4 priedėlyje pateiktoje lentelėje.

* Arba jeigu bus patvirtintos priemonės pagal ES ATLPS direktyvos 29a straipsnį.

** Nepaskirstyti ATL yra ATL, kurie nebuvo paskirstyti pagal ES ATLPS direktyvos 10a straipsnio 7 dalį, t. y. ATL, likę naujiems rinkos dalyviams skirtame rezerve ir gauti taikant 10a straipsnio 19 ir 20 dalis, kitaip tariant, ATL, kuriuos buvo numatyta nemokamai paskirstyti įrenginiams, bet jie liko nepaskirstyti (iš dalies) nutraukus įrenginių eksploatavimą arba gerokai sumažinus jų pajėgumus. Dėl anglies dioksido nutekėjimo koeficiento taikymo sektoriams, neįtrauktiems į anglies dioksido nutekėjimo rizikos sąrašą dabartiniu laikotarpiu, *de facto* nepaskirstyti ATL, taip pat visi ATL, kurie nebuvo paskirstyti pagal ATLPS direktyvos 10c straipsnį, nenumatyti perkelti į rinkos stabilumo rezervą pagal Sprendimo (ES) 2015/1814 1 straipsnio 3 dalį. Todėl tokie ATL neaptariami (žr. poveikio vertinimo, SWD(2015) 135 *final*, pridedamo prie pasiūlymo dėl ketvirtajame etape atliktinos ES ATLPS direktyvos peržiūros, 225 p).

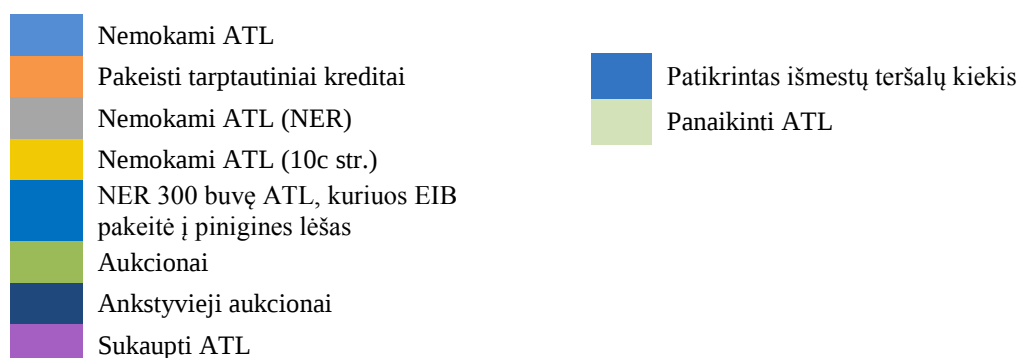
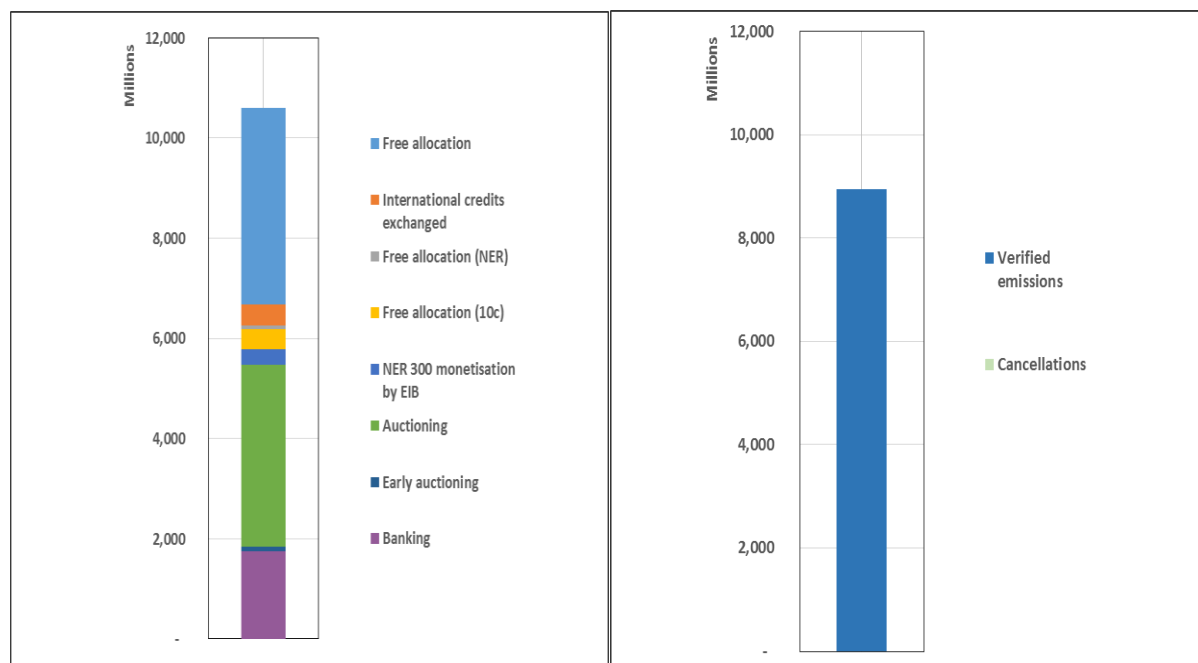
Anglies dioksido rinkos padėties ataskaita leidžia konsoliduoti pasiūlos ir paklausos duomenis, skelbiamus laikantis ES ATLPS direktyvoje ir jos įgyvendinimo nuostatose nustatytų ataskaitų teikimo įsipareigojimų terminų. Šie terminai, atitinkami duomenys ir jų aprėptis pateikti priedo 4 priedėlio 2 lentelėje. 5 paveiksle parodyta 2017 m. pasiūlos ir paklausos sudėtis. Svarbūs duomenys taip pat buvo paskelbti pranešant apie bendrą apyvartoje esančių ATL skaičių (TNAC) RSR tikslais⁵¹.

⁵¹ C(2018) 2801 *final*, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

5 pav. Bendros pasiūlos ir paklausos sudėtis iki 2017 m. pabaigos

Pasiūla (bendra, mln. ATL)

Paklausa (bendra, mln. ATL)

Rengdamasi RSR veikimo pradžiai 2019 m., nuo 2017 m. gegužės mėn. vidurio⁵² Komisija reguliariai skelbė ankstesnių metų TNAC. 2018 m. gegužės mėn. TNAC paskelbtas antrą kartą, jis buvo 1 654 574 598 ATL⁵³. Remiantis 2018 m. paskelbtu TNAC, ATL pirmą kartą bus įtraukti į RSR, sumažinant per pirmuosius aštuonis 2019 m. mėnesius aukcione parduotiną kiekį.

Peržiūrėtoje ES ATLPS direktyvoje padaryti du svarbūs RSR veikimo pakeitimai (taip pat žr. 2.1 skirsnį). Pirma, dvigubai – nuo 12 iki 24 proc. – padidinta 2019–2023 m. į rezervą įtrauktino TNAC procentinė dalis. Taip gerokai padidintas pertekliaus mažinimo tempas. Antra, nuo 2023 m. neteks galios RSR laikomų ATL dalis, kuria bus viršijamas praėjusiais metais aukcione siūlytas kiekis.

⁵² C(2017) 3228 *final*, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2017_3228_en.pdf.

⁵³ C(2018) 2801 *final*, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

Taigi, remiantis 2018 m. TNAC ir peržiūrėtu teisės aktu, 2019 m. aukcione per pirmuosius aštuonis tų metų mėnesius parduotini kiekiai bus sumažinti beveik 265 mln. ATL, t. y. 16 proc. pertekliaus. Dėl to pirmaisiais aštuoniais 2019 m. mėnesiais, palyginti su atitinkamu 2018 m. laikotarpiu, aukcione bus siūloma apie 40 proc. mažiau ATL. Remiantis 2019 m. aukcione parduotinių ATL skaičiumi, 7 priedėlyje pateikta informacija apie kiekvienos valstybės narės įnašus į RSR 2019 m. sausio–rugpjūčio mėn.

5. AVIACIJA

Aviacijos sektorius dalyvauja ES ATLPS nuo 2012 m. Pirminiai teisės aktai buvo taikomi visiems skrydžiams į Europos ekonominę erdvę (EEE) ir iš jos. Tačiau ES, siekdama padėti Tarptautinei civilinės aviacijos organizacijai (ICAO) sukurti pasaulinę aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo priemonę, apribojo 2012–2016 m. įsipareigojimus, kad jie būtų taikomi tik EEE vidaus skrydžiams.

2016 m. spalio mėn. ICAO asamblėja susitarė dėl rezoliucijos dėl tarptautinės aviacijos anglies dioksido kompensavimo ir mažinimo sistemos (CORSIA), ji turėtų būti pradėta įgyvendinti 2021 m. CORSIA sumanyta kaip anglies dioksido kiekio kompensavimo sistema, kuria siekiama stabilizuoti tarptautinės aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekį, kad jo lygis atitiktų 2020 m. lygį. Atsižvelgiant į šią pažangą, 2017 m. ES ATLPS direktyva iš dalies pakeista, kad ji būtų taikoma tik EEE vidaus skrydžiams iki 2023 m.

Laukdama, kol ICAO patvirtins atitinkamas CORSIA priemones ir kol paskui bus priimti ES sprendimai dėl galimo CORSIA įgyvendinimo Sąjungoje, taip pat siekdama užtikrinti nuolatinę tarptautinio proceso pažangą, 2017 m. ES nusprendė iki 2023 m. gruodžio 31 d. pratęsti dabartinės nukrypti nuo ES ATLPS įpareigojimų, keliamų skrydžiams ir į trečiąsias šalis ir iš jų, leidžiančios nuostatos taikymą, pasiliekant galimybę jį peržiūrėti⁵⁴. Taigi iki 2023 m. palikta galioti dabartinė EEE vidaus skrydžiais apribota taikymo sritis. Vėliau, jei ji nebus peržiūrėta, bus grįžta prie pirminės taikymo srities.

Be to, peržiūroje ES ATLPS direktyvoje numatyta, kad Europos Komisija turėtų pranešti Europos Parlamentui ir Tarybai apie tai, kaip atliekant direktyvos peržiūrą būtų galima perkelti CORSIA į Sąjungos teisę. Joje taip pat nustatyta, kad nuo 2021 m. aviacijos ATL turi būti taikomas 2,2 proc. linijinis mažinimo koeficientas.

2017 m. ATL buvo skiriami atsižvelgiant į taikymo srities apribojimą EEE vidaus skrydžiais. Nemokamai paskirtų ATL kiekis siekė tiek daugiau nei 33,1 mln. Šį skaičių sudarė nemokamai paskirstyti ATL (siek tiek daugiau kaip 32,0 mln. ATL) ir beveik 1,1 mln. nemokamų ATL, paskirtų iš specialaus naujiems rinkos dalyviams ir sparčiai augantiems veiklos vykdytojams skirto rezervo. 2017–2020 m. iš šio rezervo skiriamas kiekis padidintas du kartus, nes jis yra susijęs su visu 2013–2020 m. laikotarpiu.

⁵⁴ 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2392, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB, siekiant išlaikyti dabartinius jos taikymo aviacijos veiklai apribojimus ir pasirengti nuo 2021 m. įgyvendinti pasaulinę rinkos priemonę, OL L 350, 2017 12 29, p. 7.

Dėl aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekio pokyčių pažymėtina, kad patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis toliau augo ir 2017 m. sudarė 64,2 mln. tonų CO₂, t. y. padidėjo 4,5 proc., palyginti su 2016 m.

2017 m. sausio–gruodžio mėn. aukcionuose parduota apie 4,7 mln. ATL.

8 lentelėje pateikta patikrinto išmetamųjų teršalų kiekio, nemokamai paskirstytų ATL ir aukcionuose parduodamų ATL aviacijos sektoriuje apžvalga nuo trečiojo etapo pradžios.

8 lentelė. Patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis ir aviacijos sektoriui paskirti ATL

Metai	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis (mln. tonų CO₂ ekvivalento)	53,5	54,8	57,1	61,5	64,2	
Patikrinto išmetamųjų teršalų kiekio pokytis, palyginti su x–1 metais		2,5 %	4,1 %	7,6 %	4,5 %	
Nemokamai paskirstyti ATL (28 ES valstybės narės, EEE ir ELPA valstybės, mln. ATL)⁵⁵	32,5	32,4	32,2	32,0	32,0	
Nemokamai paskirstyti ATL iš specialaus naujiems rinkos dalyviams ir sparčiai augantiems veiklos vykdytojams skirtu rezervu (mln. ATL)	0	0	0	0	1,1	1,1
ATL, kuriais prekiaujama aukcionuose, skaičius (mln.)	0	9,3	16,4	5,9	4,7	1,9 ⁵⁶

2013–2015 m. aukcione parduotų aviacijos ATL skaičiai atspindi 2013 m. teisės aktų leidėjų sprendimą „sustabdyti“ laiką⁵⁷ ir apriboti klimato srities įsipareigojimus, kad jie būtų taikomi tik EEE vidaus skrydžiams. Aviacijos sektoriui reikalavimų vykdymas 2012 ir 2013 m. buvo atidėtas. Tad atidėti 2012 m. kiekiai aukcionuose buvo parduodami 2014 m., o 2013 ir

⁵⁵ Šie skaičiai parengti neatsižvelgiant į orlaivių naudotojų veiklos nutraukimo atvejus.

⁵⁶ Iki 2018 m. birželio mėn. pabaigos.

⁵⁷ 2013 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 377/2013/ES, kuriuo laikinai nukrypstama nuo Direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, įgyvendinimo rekomendacijos (tekstas svarbus EEE), OL L 113, 2013 4 25, p. 1.

2014 m. išmetamųjų teršalų kiekio reikalavimus aviacijos sektorius pradėjo vykdyti 2015 m. sausio–balandžio mėn.

6. RINKOS PRIEŽIŪRA

Pagal naująją Finansinių priemonių rinkų direktyvą* (FPRD II) nuo 2018 m. sausio 3 d. ATL priskiriami prie finansinių priemonių. Tai reiškia, kad tradicinėms finansų rinkoms (toms, kurios apima ir prekybą anglies dioksido išvestinėmis finansinėmis priemonėmis pirmiaujančiose platformose arba ne biržoje) taikomos taisyklės taip pat taikomos antrinėms anglies dioksido rinkos neatidėliotinų sandorių (ATL sandorių, sudaromų siekiant šiuos ATL nedelsiant pateikti antrinėje rinkoje) segmentui. Taip šiame segmente ir išvestinių finansinių priemonių rinkoje sudarytos vienodos skaidrumo, investuotojų apsaugos ir vientisumo sąlygos. Pirminės rinkos priežiūra toliau reglamentuojama Aukcionų reglamentu, išskyrus su piktnaudžiavimu rinka susijusius klausimus.

Pateikiant kryžmines nuorodas į FPRD II finansinių priemonių apibrėžtis, taikomos ir kitų finansų rinkos teisės aktų nuostatos. Visų pirma Piktnaudžiavimo rinka reglamentas (PRR)** – jis taikomas su ATL susijusiems sandoriams ir elgesiui ir pirminėje, ir antrinėje rinkose. Be to, į Pinigų plovimo prevencijos direktyvą įtraukus kryžminę nuorodą į FPRD II***, pagal FPRD licencijuotos anglies dioksidu prekiaujančios įmonės antrinėje su ATL susijusių neatidėliotinų sandorių rinkoje turės privalomai atlikti išsamius savo klientų patikrinimus****.

* 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES.

** 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka (Piktnaudžiavimo rinka reglamentas) ir kuriuo panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/6/EB ir Komisijos direktyvos 2003/124/EB, 2003/125/EB ir 2004/72/EB.

*** 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB.

**** Išsamūs patikrinimai jau yra privalomi pirminėje rinkoje ir antrinėje apyvartinių taršos leidimų išvestinių finansinių priemonių rinkoje.

Ir FPRD II, ir Piktnaudžiavimo rinka reglamente (PRR) (abu priimti 2014 m.) numatyti tam tikri bendrosios tvarkos pakeitimai, kuriuos reikia atlikti, kad ji būtų pritaikyta prie anglies dioksido rinkos ypatumų (žr. 2015 m. anglies dioksido rinkos padėties ataskaitą)⁵⁸.

2016–2018 m. priimtose keliose priemonėse, kuriomis reglamentuojami išsamūs FPRD II⁵⁹ ir PRR⁶⁰ nuostatų aspektai.

⁵⁸ COM(2015) 576 *final*,

https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/strategies/progress/docs/com_2015_576_annex_1_cover_en.pdf.

⁵⁹ https://ec.europa.eu/info/law/markets-financial-instruments-mifid-ii-directive-2014-65-eu/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en.

6.1. Teisinis ATL statusas ir apmokestinimo tvarka

Skirtingose valstybėse ATL teisinis statusas yra skirtingas ir galioja skirtinga jų apmokestinimo tvarka, nes šie du aspektai nėra reglamentuoti ATLPS direktyvoje. Valstybės privalo, teikdamos 21 straipsnio ataskaitas, pranešti ir apie nacionalinę tvarką, susijusią su teisiniu ATL statusu ir apmokestinimo tvarka. Nepaisant šių skirtumų, per pastarąjį dešimtmetį išsivystė brandi ir labai likvidi rinka. Dabartine reglamentavimo sistema užtikrinamas būtinas skaidrios ir likvidžios anglies dioksido rinkos teisinis pagrindas, taip pat rinkos stabilumas ir vientisumas.

ATL teisinis statusas skirtingose valstybėse įvairuoja nuo finansinių priemonių ir nematerialiojo turto iki nuosavybės teisių ir biržos prekių. 2018 m. pateiktose 21 straipsnio ataskaitose bent penkios dalyvaujančios valstybės (Airija, Italija, Norvegija, Švedija ir Vokietija) nurodė įgyvendinusios arba numatančios įgyvendinti nacionalinės teisės aktų pakeitimus, daugiausia – susijusius su FPRD II įgyvendinimo pakeitimais⁶¹.

Kalbant apie ATL apmokestinimo tvarką, tik trys valstybės praneša, kad išduodamiems ATL taikomas pridėtinės vertės mokestis (PVM). Ir priešingai, daugumoje dalyvaujančių šalių (visose, išskyrus Estiją, Islandiją, Kiprą ir Lichtenšteiną) PVM mokamas atliekant su ATL susijusius sandorius antrinėje rinkoje.

Dauguma valstybių narių pranešė taikančios atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą su ATL susijusiems vidaus sandoriams. Taikant nukrypti leidžiančią nuostatą, susijusią su atvirkštinio apmokestinimu, prievolė sumokėti PVM už sandorį tenka ne prekės ar paslaugos pardavėjui, o pirkėjui, ir tai yra veiksminga apsaugos nuo sukčiavimo pridėtinės vertės mokesčiu priemonė. 2018 m. lapkričio mėn. Taryba priėmė teisės aktą⁶², kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB (PVM direktyvos) siekiant šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo terminą iš 2018 m. pabaigos nukelti į 2022 m. birželio 30 d. Valstybės narės raginamos ir toliau taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, kad ir toliau būtų užtikrinta tinkama anglies dioksido rinkos apsauga.

Bendrovių ATL gali būti papildomai apmokestinami (pvz., taikant pelno mokestį). Šešiolika šalių pranešė, kad tokia apmokestinimo tvarka netaikoma.

⁶⁰ https://ec.europa.eu/info/law/market-abuse-regulation-eu-no-596-2014/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en.

⁶¹ Vien dėl to, kad pagal FPRD II ES lygmeniu ATL priskiriami finansinėms priemonėms, nėra būtina juos kaip nors (per)klasifikuoti pagal nacionalinę teisę, nes ATL finansinėms priemonėms priskirti tam, kad būtų galima taikyti ES finansų rinkų reguliavimo teisės aktus, o ne siekiant reglamentuoti ATL teisinį statusą (remiantis private teise) ar apskaitą.

⁶² 2018 m. lapkričio 6 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/1695, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos nuostatos, susijusios su neprivalomo atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo taikymo tam tikroms prekėms ir paslaugoms, kurias tiekiant ar teikiant gali būti sukčiaujama, laikotarpiu ir su kovos su sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčiu greitojo reagavimo mechanizmo taikymo laikotarpiu, OL L 282, 2018 11 12, p. 5–7.

7. IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ KIEKIO STEBĖSENA, ATASKAITŲ APIE JĮ TEIKIMAS IR TIKRINIMAS

Suderinti ES ATLPS stebėsenos, ataskaitų teikimo, tikrinimo ir akreditacijos (SATTA) reikalavimai pateikiami Stebėsenos ir ataskaitų teikimo reglamente (SATR) ir Akreditavimo ir tikrinimo reglamente (ATR)**.

ES ATLPS stebėsenos sistema sukurta kaip sudedamųjų dalių metodas, todėl veiklos vykdytojai turi galimybę pakankamai lanksčiai užtikrinti išlaidų veiksmingumą, o kartu ir didelį duomenų apie stebimą išmetamųjų teršalų kiekį patikimumą. Šiuo tikslu leidžiama taikyti kelis stebėsenos metodus (skaičiavimais arba matavimais grindžiamą metodą, taip pat – išimties tvarka – alternatyvius metodus). Atskirose įrenginio dalyse skirtingi metodai gali būti derinami. Orlaivių naudotojai gali taikyti tik skaičiavimais grindžiamus metodus, o kuro sąnaudos yra pagrindinis skrydžiams, kuriems taikoma ES ATLPS, nustatytinas parametras. Įrenginiams ir orlaivių naudotojams taikant SATR nustatytą reikalavimą turėti kompetentingos institucijos patvirtintą stebėsenos planą, užtikrinama, kad stebėsenos metodai nebūtų pasirenkami savavališkai ir kad nebūtų atliekami laikini jų pakeitimai.

Trečiajam etapui ir tolesniam laikotarpiui skirtu ATR pristatytas visoje ES taikytinas suderintas tikrintojų akreditavimo metodas. Kad tikrintojas, kuris yra juridinis asmuo arba juridinis subjektas, galėtų vykdyti tikrinimo veiklą pagal ATR reikalavimus, jį turi akredituoti nacionalinė akreditacijos įstaiga (NAI). Ši suvienodinta akreditavimo sistema naudinga tuo, kad, taikant tarpusavio pripažinimo principą, tikrintojams leidžiama veikti visose dalyvaujančiose valstybėse, taip išnaudojamos visos vidaus rinkos galimybės ir padedama užtikrinti, kad tikrintojų nepritrūktų.

* 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, OL L 181, 2012 7 12, p. 30.

** 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 600/2012 dėl išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitų ir tonkilometrų duomenų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, OL L 181, 2012 7 12, p. 1.

7.1. Bendrieji pokyčiai

Komisija ir toliau skatina šalis gerinti SATR ir ATR įgyvendinimą remiantis teikiamomis rekomendacijomis ir šablonais⁶³.

Šių dviejų reglamentų įgyvendinimo patirtis parodė, kad, siekiant dar labiau paskatinti derinimą, mažinti naudotojų ir dalyvaujančių šalių administracinę naštą ir dar labiau padidinti sistemos veiksmingumą, būtina toliau tobulinti, aiškinti ir paprastinti SATTA taisykles.

⁶³ SATR ir ATR šablonus ir rekomendacijas galima rasti adresu https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1.

Siekiant atnaujinti šiuos du reglamentus, kad būtų pasirengta ES ATLPS ketvirtajam etapui ir būtų patobulinti bei supaprastinti SATTA procesai, nuo 2017 m. vasario mėn. šiais klausimais konsultuotasi su dalyvaujančiomis šalimis.

Pripažįstama, kad taisyklių laikymosi užtikrinimo sistema tapo veiksmingesnė, nes pagal SATR šalims leista elektroninių pranešimų teikimą padaryti privalomą. 2018 m. 16 valstybių narių pranešė, kad, rengdamos stebėsenos planus, išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitas, tikrinimo ataskaitas ir (arba) tobulinimo ataskaitas, naudojo pagal Komisijos nustatytus būtiniausius reikalavimus parengtus elektroninius šablonus ar tam tikrus failų formatus. Dvylika dalyvaujančių valstybių narių nurodė taikančios kokią nors automatizuotą IT sistemą ES ATLPS ataskaitoms teikti.

7.2. Taikoma stebėseną

Remiantis 2018 m. pateiktomis 21 straipsnio ataskaitomis, daugumoje įrenginių naudojami skaičiavimais grindžiami metodai⁶⁴. Ataskaitose nurodyta, kad tik 179 įrenginiuose (1,7 proc.) 23 valstybėse naudojamos nuolatinio išmetamųjų teršalų kiekio matavimo sistemos, daugiausia – Vokietijoje, Prancūzijoje ir Čekijoje. Nors šalių skaičius toks pats, kaip ir praėjusiais metais, bendras šių metodų taikančių įrenginių skaičius padidėjo 29-iais.

Tik 11 šalių nurodė, kad alternatyvus metodas taikomas iš viso 36 įrenginiuose, išmetančiuose apie 3,4 mln. tonų CO₂ ekvivalento (palyginti su 5,1 mln. tonų CO₂ ekvivalento ankstesniais metais). Vienas įrenginys, esantis Nyderlanduose, išmeta 35 proc. viso teršalų kiekio, apie kurį pranešama taikant alternatyvų metodą.

Būtiniausius SATR nustatytus pakopų reikalavimus⁶⁵ atitinka dauguma įrenginių. Pranešama, kad tik 106 C kategorijos įrenginiai (vienu įrenginiu daugiau nei ankstesniais metais), t. y. 13,7 proc. (palyginti su 13 proc. ankstesniais metais), bent vienu parametru neatitiko reikalavimo taikyti aukščiausias pagrindiniams taršos šaltinių srautams skirtas pakopas. Šie nukrypimai leidžiami tik tuo atveju, jeigu veiklos vykdytojas įrodo, kad taikyti aukščiausių pakopą nėra techniškai įmanoma arba dėl to patiriamos nepagrįstai didelės išlaidos. Kai tos sąlygos nebetaikomos, veiklos vykdytojas turi atitinkamai patobulinti savo stebėsenos sistemą. 2013 m. ataskaitiniu laikotarpiu pranešta, kad aukščiausių pakopų vienaip ar kitaip neatitiko 16 proc. visų C kategorijos įrenginių. Taigi galima pastebėti, kad nuo trečiojo etapo pradžios C kategorijos įrenginių atitiktis aukščiausios pakopos taisyklėms pagerėjo.

Be to, iš 23 dalyvaujančių šalių ataskaitų matyti, kad iš viso 21 proc. B kategorijos įrenginių tam tikru būdu leidžiama nukrypti nuo SATR nustatytų reikalavimų, palyginti su 22 proc. ankstesniais metais ir 26 proc. dar ankstesniais, o tai rodo, kad aukščiausios pakopos taisyklių laikomasi vis geriau.

⁶⁴ Pagrindinė priežastis yra ta, kad matavimais grindžiamai metodikai taikyti reikia daug išteklių ir žinių, kad būtų nuolat matuojama atitinkamą ŠESD koncentracija, o daugelis mažesnių veiklos vykdytojų jų neturi.

⁶⁵ Komisijos reglamente (ES) Nr. 601/2012 reikalaujama, kad visi veiklos vykdytojai atitiktų tam tikrų būtiniausių pakopų reikalavimus, didesni išmetamųjų teršalų šaltiniai – aukštesnių pakopų reikalavimus (pagal kuriuos reikalaujama patikimesnių duomenų), o mažesniems taršos šaltiniams, vadovaujantis išlaidų efektyvumo motyvais, taikomi ne tokie griežti reikalavimai.

7.3. Akredituota tikrinimo veikla

Bendras tikrintojų skaičius 21 straipsnio ataskaitose nenurodomas, tačiau, remiantis kuro deginimui tikrinti (pagrindinė akreditavimo sritis) akredituotų tikrintojų skaičiumi, pagrįstai apskaičiuota, kad 2017 m. patikroms atlikti iš viso buvo akredituota bent 124 skirtingi tikrintojai. 2018 m. valstybių narių pateiktose 21 straipsnio ataskaitose nurodoma, kad 2017 m. su aviacija susijusioms patikroms atlikti akredituoti 46 atskiri tikrintojai. Europos akreditacijos organizacija (EA) pateikia centrinę nuorodą į atitinkamas nacionalines akreditavimo įstaigas (NAĮ) ir jų akredituotų ES ATLPS tikrintojų sąrašus⁶⁶.

Tikrintojų tarpusavio pripažinimo visose dalyvaujančiose valstybėse tvarka taikoma sėkmingai: 26 valstybės narės pranešė, kad jų teritorijoje veikia bent vienas užsienio tikrintojas.

Nustatyta, kad tikrintojai gerai laikosi ATR. Lenkija pranešė vieno tikrintojo akreditaciją sustabdžiusi, o dvi valstybės (Lenkija ir Čekija) pranešė 2017 m. atitinkamai vieno ir dviejų tikrintojų akreditacijas atšaukusios. Palyginimui 2016 m. buvo sustabdyta ir atšaukta po vieną akreditaciją, o 2015 m. nesustabdyta ir neatšaukta nė vienos akreditacijos. 2017 m. tik Lenkija pranešė apie dviejų tikrintojų akreditacijos taikymo srities sumažinimą; tai galima palyginti su 2016 m., kai akreditacijos taikymo sritis vieną kartą sumažinta vienam tikrintojui, ir 2015 m., kai keturios valstybės nurodė sumažinusios penkių tikrintojų akreditacijas.

Šiais metais devynios valstybės (viena daugiau nei ankstesniais metais) pranešė gavusios skundų dėl tikrintojų. Tačiau bendras skundų skaičius sumažėjo 12 proc. Pranešta, kad išspręsta 95 proc. gautų skundų (panašiai, kaip ir ankstesniais metais – tuomet buvo išspręsta 96 proc. skundų). 12 šalių (palyginti su devyniomis ankstesniais metais) pranešė nustačiusios tikrintojų neatitikties reikalavimams atvejų, susijusių su NAĮ ir kompetentingų institucijų keitimusi informacija.

8. ADMINISTRACINIŲ PROCEDŪRŲ APŽVALGA

ES ATLPS dalyvaujančiose valstybėse taikomi skirtingi požiūriai, susiję su už jos įgyvendinimą atsakingomis kompetentingomis institucijomis. Kai kuriose valstybėse įgyvendinant ES ATLPS dalyvauja kelios vietos valdžios institucijos, o kitose jos įgyvendinimo metodas daug labiau centralizuotas.

Po praėjusio ataskaitinio laikotarpio didelių pokyčių dalyvaujančių šalių administracinėse procedūrose nepastebėta. Remiantis 2018 m. pateiktomis 21 straipsnio ataskaitomis, kiekvienoje šalyje įgyvendinant ES ATLPS dalyvavo vidutiniškai penkios kompetentingos

⁶⁶ EA pateikiamas ES ATLPS tikrintojus akredituojančių NAĮ kontaktinių duomenų sąrašas: <http://www.european-accreditation.org/information/national-accreditation-bodies-having-been-successfully-peer-evaluated-by-ea>.

institucijos⁶⁷. Kalbant apie koordinavimą tarp institucijų, pranešama apie įvairias priemones ir metodus, kaip antai, teisėkūros priemonės centriniu lygmeniu tvarkant stebėsenos planus ar išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitas (13 valstybių), privalomų centrinės kompetentingos institucijos nurodymų ir rekomendacijų teikimą vietos valdžios institucijoms (9 valstybės), reguliariai dirbančias darbo grupes ar valdžios institucijų atstovų susitikimus (15 valstybių), bendros IT platformos naudojimą (11 valstybių) ir kt. Aštuonios valstybės (Airija, Estija, Islandija, Italija, Kipras, Lichtenšteinas, Liuksemburgas ir Malta) nurodė netaikančios nė vienos iš pirmiau minėtų priemonių.

Kalbant apie taikomas administracines rinkliavas, susijusias su leidimų išdavimu ir stebėsenos planų patvirtinimu, 2018 m. 14 valstybių (Airija, Estija, Graikija, Kipras, Latvija, Lichtenšteinas, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Prancūzija, Slovakija, Švedija ir Vokietija) (palyginti su 16 ankstesniais metais) pranešė, kad jos įrenginių veiklos vykdytojams jokių rinkliavų netaiko. Kaip ir ankstesniais metais, orlaivių naudotojai rinkliavų nemoka 15-oje valstybių (Belgijoje, Čekijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Kipre, Latvijoje, Lichtenšteine, Lietuvoje, Liuksemburge, Maltoje, Nyderlanduose, Slovakijoje, Švedijoje ir Vokietijoje). Įvairiose šalyse ir įvairiose dalyvaujančiose tarnybose rinkliavos gerokai skiriasi. Pavyzdžiui, rinkliavos už įrenginių leidimų išdavimą ir stebėsenos planų patvirtinimą gali būti nuo 5 iki 7 690 EUR, o aviacijos sektoriuje rinkliavos už stebėsenos planų patvirtinimą gali būti nuo 5 iki 2 400 EUR.

Apskritai dalyvaujančių valstybių sistemos yra labai veiksmingos ir atitinka jų administracinę sąrangą. Reikėtų toliau stiprinti ir skatinti vietos valdžios institucijų tarpusavio ryšių palaikymą ir kompetentingų institucijų dalijimąsi geriausia patirtimi, taip pat vykdant veiklą ES ATLPS atitikties forume ir kasmetinėje ES ATLPS atitikties konferencijoje.

9. TAISYKLIŲ LAIKYMASIS IR JŲ VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

ES ATLPS direktyvoje numatyta 100 EUR (indeksuota) bauda už viršytą taršos normą už kiekvieną išmestą CO₂ toną, už kurią laiku negrąžintas ATL. Kitos už ES ATLPS įgyvendinimo pažeidimus taikomos nuobaudos nustatomos pagal konkrečios šalies nacionalines nuostatas.

ES ATLPS taisyklių labai gerai laikomasi: kasmet už maždaug 99 proc. išmetamųjų teršalų kiekio laiku grąžinamas reikiamas ATL skaičius. Iki 2018 m. balandžio 30 d. galutinio termino visą 2017 m. išmestų teršalų kiekį atitinkančio ATL skaičiaus negrąžino apie 1 proc. įrenginių veiklos vykdytojų, pateikusių išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitas. Tie įrenginiai išmetė maždaug 0,4 proc. ES ATLPS teršalų kiekio. Aviacijos sektoriuje taisyklių taip pat buvo labai gerai laikomasi: taisyklių laikėsi orlaivių naudotojai, išmetantys 98 proc. ES ATLPS aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekio.

⁶⁷ Kai kuriais atvejais valstybės kelias regionines ir (arba) vietos institucijas gali nurodyti kaip vieną kompetentingą instituciją.

Kompetentingos institucijos ir toliau atlieka įvairias taisyklių laikymosi patikras pagal metines išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitas. Remiantis 2018 m. pateikta 21 straipsnio ataskaita, visos dalyvaujančios valstybės tikrina metinių išmetamųjų teršalų ataskaitų išsamumą (100 proc. ataskaitų, išskyrus Ispaniją (95 proc.), Prancūziją (99 proc.), Švediją (3 proc.) ir Jungtinę Karalystę (59 proc.)). Iš ataskaitų taip pat matyti, kad valstybės vidutiniškai patikrina beveik 80 proc. ataskaitų derėjimą su stebėsenos planais (visos valstybės) ir apie 74 proc. – su paskirstymo duomenimis (visos valstybės, išskyrus Italiją, Maltą, Norvegiją, Suomiją ir Švediją). 24 valstybės pranešė, kad jos taip pat atlieka kryžmines patikras, lygindamos ataskaitų duomenis su kitais duomenimis.

Remiantis 2018 m. pateiktomis 21 straipsnio ataskaitomis, 15 valstybių kompetentingos institucijos atliko konservatyvius skaičiavimus, susijusius su trūkstamais 131 įrenginio duomenimis. Tačiau dėl 79 iš jų Jungtinė Karalystė buvo pateikusi išmetamųjų teršalų ataskaitas ankstesniais nei 2017 metais, remdamasi naujai nustatytomis ankstesnių laikotarpių klaidomis. Iš visos 2017 m. sumos atėmus Jungtinės Karalystės duomenis, konservatyvūs skaičiavimai pateikti dėl 52 įrenginių (apie 0,5 proc. visų įrenginių), palyginti su 57 įrenginiais (0,5 proc.) 2016 m. ir 45 įrenginiais (0,4 proc.) 2015 m. Pranešama, kad atitinkamas 2017 m. išmetamųjų teršalų kiekis buvo 2,8 mln. tonų CO₂ (palyginti su 1,9 mln. tonų CO₂ ankstesniais metais ir 8,3 mln. dar ankstesniais), apie 0,2 proc. viso išmetamųjų teršalų kiekio (palyginti su 0,1 ir 0,5 proc. atitinkamai 2016 ir 2015 m.). Dažniausiai kaip konservatyvaus įvertinimo priežastis nurodoma tai, kad iki kovo 31 d. nebuvo pateikta išmetamųjų teršalų kiekio ataskaita arba išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitos neviseiškai atitiko SATR ir (arba) ATR reikalavimus.

Aštuonios valstybės pateikė konservatyvius vertinimus dėl trūkstamų aviacijos sektoriaus duomenų apie 33 orlaivių naudotojus (6,1 proc. viso skaičiaus), išmetančius 0,8 proc. aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekio. Tai galima palyginti su 18 orlaivių naudotojų (3,5 proc.), apie kuriuos ankstesniais metais pranešė keturios valstybės.

Kompetentingų institucijų patikros taip pat vis dar svarbios ir papildė vertintojo darbą. 2017 m. visos valstybės patvirtino, kad atliks papildomas įrenginių patikras. Dauguma valstybių (visos, išskyrus Graikiją, Italiją, Kiprą, Lichtenšteiną ir Rumuniją) pranešė taikančios panašų požiūrį į orlaivių naudotojus. Daugelis valstybių (visos, išskyrus Graikiją, Italiją, Liuksemburgą, Maltą ir Švediją) pranešė 2017 m. atlikusios įrenginių patikrų vietoje.

Dėl 2017 m. pranešta, kad baudos už viršytą taršos normą taikytos 14 įrenginių devyniose valstybėse (Belgijoje – 1, Bulgarijoje – 3, Čekijoje – 1, Jungtinėje Karalystėje – 8, Italijoje – 8, Lenkijoje – 1, Portugalijoje – 1, Prancūzijoje – 1, Rumunijoje – 6). Pranešta, kad aviacijos sektoriuje baudos už viršytą taršos normą skirtos 61 orlaivių naudotojui (Ispanijoje – 3, Italijoje – 6, Jungtinėje Karalystėje – 35, Lenkijoje – 1, Lietuvoje – 1, Nyderlanduose – 1, Portugalijoje – 6, Prancūzijoje – 1, Vokietijoje – 7).

Devynios valstybės patvirtino 2017 m. ataskaitiniu laikotarpiu skyrusios ir kitų baudų (be baudų už viršytą taršos normą). Pranešimų apie įkalinimo bausmes nebuvo, bet pranešama

apie 73 įrenginiams ir 27 orlaivių naudotojams skirtas baudas, įteiktus oficialius perspėjimus arba galutinius perspėjamuosius raštus, kurių bendra finansinė vertė sudarė 37,8 mln. EUR⁶⁸.

Dažniausi 2017 m. nustatyti pažeidimai buvo nepranešimas apie pajėgumų pasikeitimą (24 atvejai), patikrintų metinių išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitų nepateikimas iki nustatyto termino (23 atvejai), veiklos vykdymas neturint leidimo (17 atvejų) ir tinkamai patvirtinto stebėsenos plano neturėjimas (11 atvejų).

2018 m. pradžioje pradėtas penktasis atitikties ES ATLPS taisyklėms užtikrinimo ciklo vertinimas. Šio vertinimo tikslas – išsiaiškinti atskirų dalyvaujančių valstybių atitikties ES ATLPS taisyklėms užtikrinimo problemas ir padėti joms geriau įgyvendinti ES ATLPS, nustatant tokio gerinimo galimybes, geriausią patirtį ir mokymo poreikius. Šis naujas vertinimas bus grindžiamas ankstesniu vertinimu, atliktu 2014 m., ir papildoma atitikties analize, atlikta 2015–2016 m., vykdamas ES ATLPS SATTA rėmimo projektą, pagal kurį buvo sudaryti veiksmų planai, skirti padėti dalyvaujančioms valstybėms laikytis ES ATLPS taisyklių.

Viena svarbiausių naujojo vertinimo naujovių – kompetencijos tikrinimo testas, kurį atliekant kompetentingos institucijos atstovo kiekvienoje šalyje paprašoma peržiūrėti pavyzdinį stebėsenos planą, metinę išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą ir papildomas įrenginio ataskaitas. Be to, bus analizuojamas kiekvienos šalies vieno konkretaus įrenginio ES ATLPS SATTA dokumentų rinkinys ir sudaromi konkrečiai šaliai skirti klausimynai, padėsiantys iki galo išsiaiškinti, kaip įgyvendinama ES ATLPS leidimų išdavimo, tikrinimo ir vykdymo užtikrinimo sistema ir SATTA.

⁶⁸ Į šią bendrą sumą neįtrauktos baudos Portugalijos aviacijos sektoriui, nes dėl tebevykstančių sankcijų skyrimo procesų galutinės vertės dar nebuvo nustatytos.

10. IŠVADOS IR PERSPEKTYVA

Svarbiausias praėjusių metų įvykis buvo ES ATLPS plataus užmojo pertvarkos, susijusios su kitu prekybos laikotarpiu, patvirtinimas. Atlikus šią pertvarką, ES ATLPS padės pasiekti ES 2030 m. klimato srities tikslų ir įvykdyti ES įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą. Taikant pertvarkytą ATLPS, iki 2030 m. išmetamųjų teršalų kiekis bus sumažintas 43 proc., kartu išsaugant Europos pramonės konkurencingumą. Be to, ji pramonei ir elektros energijos sektoriui padės spręsti su inovacijomis ir investicijomis susijusius perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų uždavinius. Priėmus peržiūrėtą teisės aktą, daugiausia dėmesio imta skirti naujųjų nuostatų įgyvendinimui iki ketvirtojo etapo pradžios. Įgyvendinimo darbai, pirmiausia – susiję su anglies dioksido nutekėjimu ir nemokamų ATL paskirstymu, taip pat su Inovacijų fondu (žr. 6 priedėlį), vykdomi visu pajėgumu.

Taip pat pradeda duoti rezultatų pastaraisiais metais atlikti teisės aktų pakeitimai, susiję su ATL pertekliumi. Perteklius jau gerokai sumažėjo, daugiausia – dėl atidėjimo priemonės taikymo, ir 2017 m. buvo mažiausias nuo trečiojo etapo pradžios. Šiais metais antrą kartą paskelbtas rinkos stabilumo rezervo pertekliaus rodiklis pirmą kartą bus taikomas apyvartiniam taršos leidimams perkelti į rezervą. Dėl to, kartu taikant pagal pertvarkytą ATLPS numatytas griežtesnes priemones, palyginti su atitinkamu 2018 m. kiekiu, per pirmuosius aštuonis 2019 m. mėnesius aukcione parduotinas kiekis sumažės apie 40 proc. Kadangi pirmuosius penkerius rezervo veikimo metus į jį bus įtraukiama dvigubai daugiau ATL, labai tikimasi, kad artimiausiais metais perteklius ir toliau ženkliai mažės. Dėl šiose srityse padarytos pažangos padidėjo rinkos dalyvių pasitikėjimas – tai matyti iš praėjusiais metais sustiprėjusio anglies dioksido kainos signalo.

Svarbi pažanga padaryta ir aviacijos srityje. Siekiant užtikrinti nuolatinę tarptautinio proceso, kuriuo siekiama sukurti pasaulinę aviacijos sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekio ribojimo sistemą, pažangą ir palengvinti būsimą šios sistemos įgyvendinimą Europos Sąjungoje, iki 2023 m. pratęstas taikymo aviacijos sektoriui apribojimas EEE vidaus skrydžiais. Nuo 2021 m. taip pat padidintas tikslų mastas: įrenginiams taikomas linijinis mažinimo koeficientas bus pradėtas taikyti ir aviacijos sektoriui, todėl didžiausias leidžiamas aviacijos ATL kiekis kasmet mažės 2,2 proc.

Be to, penktaisiais trečiojo etapo metais ES ATLPS struktūra išliko patikima, o administravimo organizavimas valstybėse narėse pasirodė esąs veiksmingas. Taip pat pažymėtina, kad pagal naujas finansų rinkos taisykles ATL priskyrus finansinėms priemonėms, padidėjo bendras skaidrumo, investuotojų apsaugos ir anglies dioksido rinkos vientisumo lygis. Be to, iš dalies pakeitus PVM direktyvą, kad būtų pratęstas 2018 m. pabaigoje turėjęs pasibaigti nuo atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo terminas, padaryta svarbi pažanga siekiant ir toliau apsaugoti Europos anglies dioksido rinką nuo sukčiavimo PVM srityje.

Pagal patobulintą ir sugriežtintą ATLPS taip pat labai svarbu užtikrinti aktyvų bendradarbiavimą su kitais anglies dioksido rinkas kuriančiais arba įgyvendinančiais reguliavimo subjektais ir partneriais ES nepriklausančiose šalyse.

Komisija toliau stebės Europos anglies dioksido rinką ir kitą ataskaitą pateiks 2019 m. pabaigoje.

PRIEDAS

1 priedėlis

1 lentelė. Nemokamų ATL skaičius, skirtas elektros energijos sektoriui modernizuoti

	Pagal 10c straipsnį valstybės narės užsakytų nemokamų ATL skaičius				
Valstybė narė	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
BG	11 009 416	9 779 243	8 259 680	6 593 238	3 812 436
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538
CZ	25 285 353	22 383 398	20 623 005	15 831 329	11 681 994
EE	5 135 166	4 401 568	3 667 975	2 934 380	2 055 614
HU	7 047 255 ⁶⁹	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.
LT	322 449	297 113	269 475	237 230	200 379
PL	65 992 703	52 920 889	43 594 320	31 621 148	21 752 908
RO	15 748 011	8 591 461	9 210 797	7 189 961	6 222 255
Iš viso	133 059 430	100 568 867	87 532 554	65 990 706	46 985 124

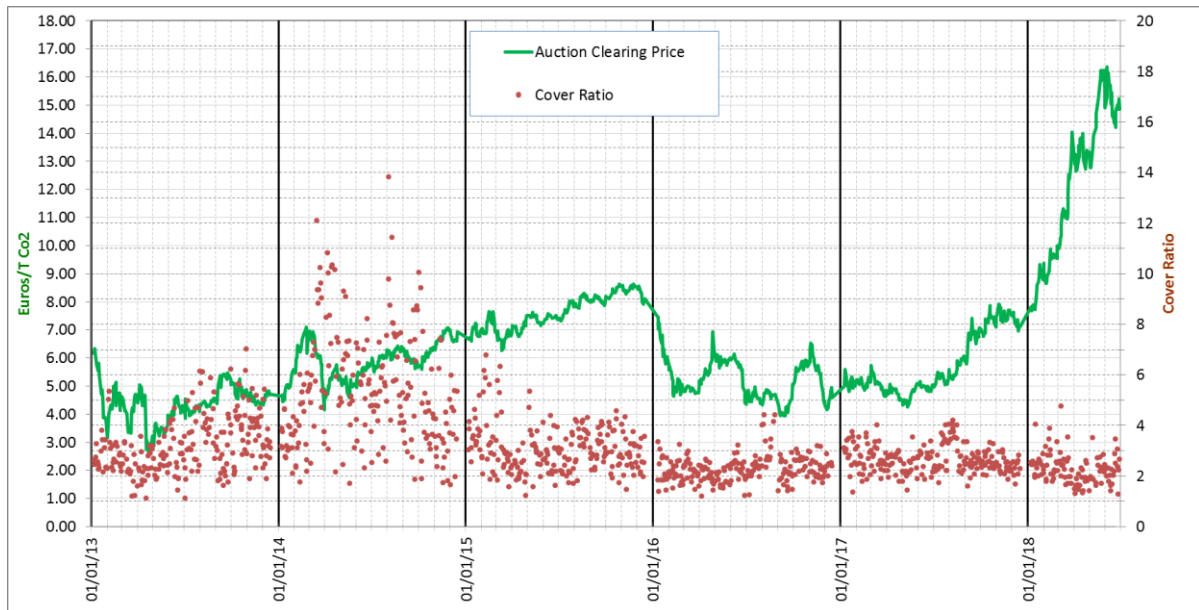
2 lentelė. Didžiausias nemokamų ATL, per metus skiriamų pagal elektros energijos sektoriui taikomą nuostatą, leidžiančią nukrypti nuo visų ATL pardavimo aukcione principo, skaičius

Valstybė narė	Didžiausias ATL skaičius per metus							
	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Iš viso
BG	13 542 000	11 607 428	9 672 857	7 738 286	5 803 714	3 869 143	1 934 571	54 167 999
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538	935 657	575 789	10 975 978
CZ	26 916 667	23 071 429	19 226 191	15 380 953	11 535 714	7 690 476	3 845 238	107 666 668
EE	5 288 827	4 533 280	3 777 733	3 022 187	2 266 640	1 511 093	755 547	21 155 307
HU	7 047 255	0	0	0	0	0	0	7 047 255
LT	582 373	536 615	486 698	428 460	361 903	287 027	170 552	2 853 628
PL	77 816 756	72 258 416	66 700 076	60 030 069	52 248 393	43 355 049	32 238 370	404 647 129
RO	17 852 479	15 302 125	12 751 771	10 201 417	7 651 063	5 100 708	2 550 354	71 409 917
Iš viso	151 565 434	129 504 488	114 522 628	98 384 792	81 126 965	62 749 153	42 070 421	679 923 881

⁶⁹ Vengrija 10c straipsnio nukrypti leidžiančia nuostata naudojosi tik 2013 m.

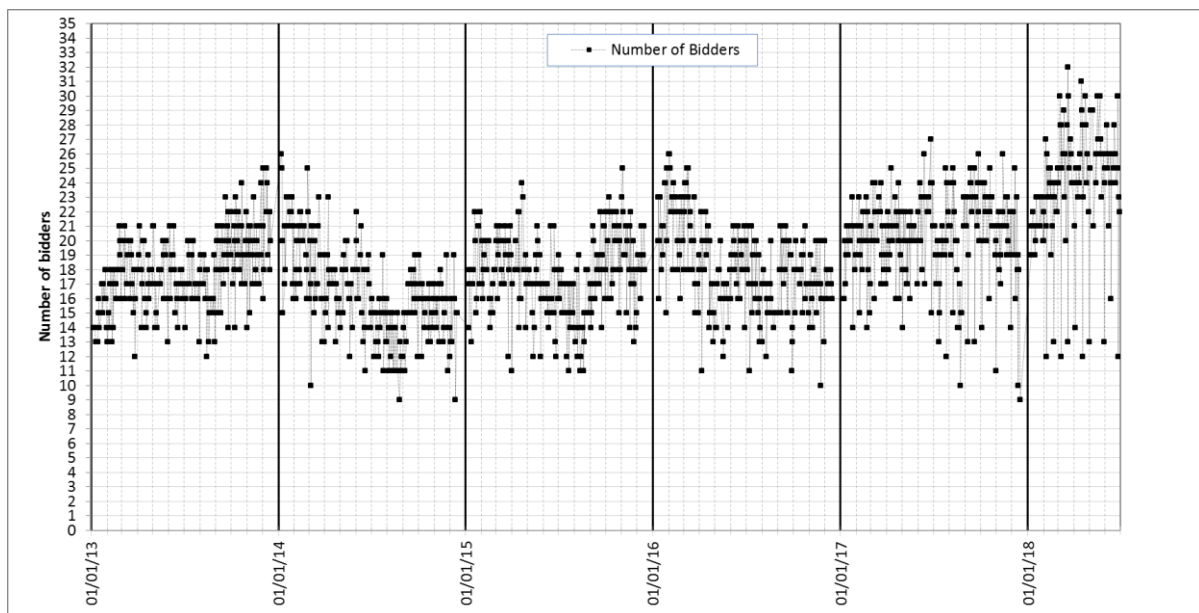
2 priedėlis

1 pav. Paprastųjų ATL aukcionų nuo 2013 m. iki 2018 m. birželio 30 d. apžvalga

— Galutinė aukciono kaina

- Pasiūlymų patenkinimo santykis

3 priedėlis

1 lentelė. Tarptautinių kreditų keitimo iki 2018 m. birželio mėn. pabaigos suvestinė

Iki 2018 m. birželio mėn. pabaigos pakeisti tarptautiniai kreditai	mln.	proc.	Iki 2018 m. birželio 30 d. pakeisti tarptautiniai kreditai	mln.	proc.
PTMV	243,66	55,91 %	TMV	192,07	44,09 %
Kinija	181,41	74,45 %	Ukraina	147,69	76,89 %
Indija	15,78	6,48 %	Rusija	32,06	16,69 %
Uzbekistanas	9,44	3,87 %	Lenkija	2,82	1,46 %
Brazilija	5,27	2,16 %	Vokietija	1,65	0,85 %
Čilė	3,16	1,30 %	Prancūzija	1,24	0,64 %
Korėja	2,93	1,20 %	Bulgarija	0,50	0,26 %
Meksika	2,86	1,17 %	Kitos šalys	6,11	3,21 %
Kitos šalys	22,81	9,36 %			
IŠ VISO PTMV ir TMV	435,73	100 %			

4 priedėlis

1 lentelė. ATLPS pasiūlos ir paklausos elementai

Elementas	Pasiūla ar paklausa?	Skelbinys	Naujausia informacija ir neaiškumai
Bendras antrajame etape sukauptų ATL skaičius	Pasiūla	Anglies dioksido rinkos padėties ataskaita	Informacijos nenumatoma atnaujinti, nes antrasis etapas baigėsi. Galutiniai duomenys.
Ankstyvieji trečiojo etapo aukcionai	Pasiūla	Klimato politikos GD svetainė, EEX ir ICE svetainės	Neįtraukta į bendrą antrajame etape sukauptų ATL skaičių. Galutiniai duomenys.
„NER 300“ skirti ATL	Pasiūla	EIB svetainė	2012–2014 m. 300 mln. ATL pakeista į pinigines lėšas. Galutiniai duomenys.
Aviacijos ATL aukcionai	Pasiūla	Klimato politikos GD svetainė, EEX ir ICE svetainės	Informacijos nenumatoma atnaujinti – korekcijos atspindi kitų metų aukcione parduodamų ATL kiekiuose. 2013 ir 2014 m. aukcionai surengti 2015 m.

Trečiojo etapo aukcionai	Pasiūla	Klimato politikos GD svetainė, EEX ir ICE svetainės	Informacijos nenumatoma atnaujinti – duomenys nebus peržiūrėti. Tačiau parduoti aukcione nepateikti ATL (pavyzdžiui, tam tikrose, kaip antai EEE ir ELPA, valstybėse narėse pavėlavus pradėti vykdyti aukcionus) gali būti parduoti kitų metų aukcionuose.
Nemokamai paskirstyti ATL (pagal NIP)	Pasiūla	ESSŽ, lentelės	Šie duomenys atnaujinami visus metus. – Valstybė narė gali pavėluotai pateikti ankstesnių metų duomenis arba faktiškai gali būti paskirstyta mažiau ATL, nei iš pradžių numatyta.
Nemokamai paskirstyti ATL (NER)	Pasiūla	ESSŽ, lentelės	ESSŽ pateikiama tiksli informacija apie faktiškai paskirstytus ATL.
Nemokamai paskirstyti ATL (aviacija)	Pasiūla	ESSŽ, valstybių narių skelbiamos paskirstymo lentelės	
Nemokamai paskirstyti ATL (10c straipsnis)	Pasiūla	ESSŽ, padėties lentelė	
Išmetamieji teršalai (stacionarieji įrenginiai)	Paklausa	ESSŽ, taisyklių laikymosi duomenys	Gegužės 1 d. paskelbti atitikties duomenys apie reikalavimus atitinkančių įrenginių (t. y. tų įrenginių, apie kuriuos pateikti visų atitinkamų metų duomenys) išmetamųjų teršalų kiekį ir grąžintus ATL ⁷⁰ .
Išmetamieji teršalai (aviacija)	Paklausa		2015 m. vykdytos 2013 ir 2014 m. orlaivių naudotojų atitikties patikros.
Panaikinti ATL	Paklausa		Anglies dioksido rinkos padėties ataskaita

2 lentelė. Duomenų skelbimo terminai

Laikotarpis	Duomenys	Aprėptis
x metų sausio 1 d. – balandžio 30 d.	Naujausia informacija apie nemokamų ATL paskirstymą elektros energijos įmonėms (10c straipsnis)	x–1 metai

⁷⁰ Su ankstesniais metais susiję taisyklių laikymosi duomenys gali būti pataisyti atgaline data, pvz., atsižvelgiant į pavėluotą duomenų pateikimą.

x metų balandžio 1 d.	Patikrintas išmestų teršalų kiekis Nemokamų ATL paskirstymas (10a straipsnio 5 dalis – NĮP)	x–1 metai
x metų gegužės 1 d.	Atitikties užtikrinimo terminas: patikrintas išmestų teršalų kiekis ir grąžinti ATL	x–1 metai
x metų gegužės– spalio mėn.	Pakeisti tarptautiniai kreditai	
Paskutinis x metų ketvirtis	Anglies dioksido rinkos padėties ataskaita	x–1 metai
x metų sausio–liepos mėn.	Naujiems rinkos dalyviams skirto rezervo padėtis – NER lentelė	
Nepaskelbta ES lygmeniu	Valstybių narių lygmeniu paskelbta informacija apie aviacijai paskirtus nemokamus ATL	

5 priedėlis

1 lentelė. ES Teisingumo Teismo sprendimai, susiję su ES ATLPS veikimu 2017 m. liepos mėn. – 2018 m. birželio mėn.

Bylos nuoroda	Susiję teisės aktai	Šalys	Bylos aplinkybės	Data	Teismo išvada
C-302/17	Direktyva 2003/87/EB	<i>PPC Power a.s.</i> / Slovakijos Respublikos finansų direktoratas, pasirinktus subjektus kontroliuojančioji mokesčių inspekcija	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą: ar nemokamai suteiktų, bet nepanaudotų arba perleistų ATL apmokestinimas yra suderinamas su Direktyva 2003/87/EB?	2018 4 12	Toks mokestis nesuderinamas su ES ATLPS direktyva.
C-229/17	Direktyva 2003/87/EB, Sprendimas 2011/278/ES	<i>Evonik Degussa GmbH</i> / Vokietija	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą: ar „vandenilio gamyba“, kaip apibrėžta Sprendimo 2011/278/ES I priede, apima dujų mišinyje jau esančio vandenilio atskyrimą?	2018 5 17	Ne, „vandenilio gamyba“, kaip apibrėžta Sprendimo 2011/278/ES I priede, neapima dujų mišinyje jau esančio vandenilio atskyrimo.
Byla C-577/16	Direktyva 2003/87/EB, Sprendimas 2011/278/ES	<i>Trinseo Deutschland Anlagengesellschaft mbH</i> / Vokietija	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą: ar Direktyvos 2003/87/EB 1 straipsnis taikomas polimerų gamybai įrenginiuose, kurių gamybos pajėgumai viršija 100 tonų?	2018 2 28	Polimerų, konkrečiai – polimerų polikarbonato, gamybos įrenginiui, gamybai reikalingą šilumą gaunančiam iš trečiosios šalies

			Jei taip, ar toks įrenginys gali nemokamai gauti ATL, net jei atitinkama valstybė narė neįtraukė šios veiklos rūšies į savo perkėlimo į nacionalinę teisę aktą?		įrenginio, ES ATLPS netaikoma, nes toks įrenginys tiesiogiai neišmeta CO ₂ .
C-572/16	Direktyva 2003/87/EB, Sprendimas 2011/278/ES	<i>INEOS Köln GmbH</i> (Vokietija)	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą: ar tai, kad Vokietija operatoriams nustato galutinį terminą, per kurį nacionalinei kompetentingai institucijai turi būti pateikiamos paraiškos dėl nemokamų ATL skyrimo, yra suderinama su Direktyva 2003/87/EB ir Sprendimu 2011/278/ES? Ar paraiškos gali būti koreguojamos pasibaigus galutiniam terminui?	2018 2 22	Direktyva 2003/87/EB ir Sprendimu 2011/278/ES netrukdoma nacionalinėmis nuostatomis nustatyti privalomo paraiškų dėl nemokamų ATL skyrimo pateikimo termino, kuriam pasibaigus pareiškėjui nesuteikiama galimybių pakoreguoti savo paraišką.
Byla C-80/16	Direktyva 2003/87/EB, Sprendimas 2011/278/ES	<i>ArcelorMittal Atlantique et Lorraine</i> / Prancūzijos Respublikos gamtosaugos, darnaus vystymosi ir energetikos ministerija	Produkto santykinio taršos rodiklio išlydytam metalui nustatymo metodo galiojimas	2017 7 26	Teismas patvirtino Komisijos metodo, taikomo išlydyto metalo ir sukepintosios rūdos santykiniams taršos rodikliams nustatyti, galiojimą (taip pat žr. C-180/15 ir C-506/14).
Byla C-5/16	Sprendimas 2015/1814/ES	Lenkija / Europos Parlamentas, ES Taryba	Lenkija užginčijo Sprendimo 2015/1814/ES dėl rinkos stabilumo rezervo sukūrimo priėmimo procedūrą ir turinį ir pareikalavo jį pripažinti negaliojančiu, nes, jos teigimu, tai yra priemonė, kuri turi nemažai įtakos valstybėms narėms, kai jos renkasi skirtingus energijos šaltinius ir savo energijos tiekimo bendrą struktūrą, todėl ją pagal SESV 192 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą vienašališkai turėjo patvirtinti Taryba.	2018 6 21	Teismas ieškinį atmetė.
Byla C-58/17	Sprendimas 2011/278/ES	<i>INEOS Köln GmbH</i> (Vokietija)	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą: ar Sprendimo 2011/178/ES 3 straipsnio h punkte pateikta „su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusios įrenginio technologinio proceso dalies“ apibrėžtis apima tik nevisiškai oksiduotą dujinės būsenos anglį, ar ir nevisiškai oksiduotą skystos	2018 1 18	Teismas nustatė, kad nevisiškai oksiduotai skystos būsenos angliai galima netaikyti gamybos proceso metu išmetamų teršalų apibrėžties.

			būsenos anglį?		
--	--	--	----------------	--	--

6 priedėlis

1 lentelė. ES ATLPS ketvirtojo etapo įgyvendinimo padėtis

Priemonė	Tikslas	Teisės akto tipas	Kada numatyta priimti
2021–2030 m. anglies dioksido nutekėjimo sąrašas	Naujo anglies dioksido nutekėjimo sąrašo sudarymas ES ATLPS ketvirtajam etapui, remiantis sektorių, kuriems gresia didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, nustatymo kriterijais	Deleguotasis aktas	2019 m. I ketvirtį
2021–2030 m. taikytinų nemokamų ATL paskirstymo taisyklių peržiūra	Komisijos sprendimo 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės, peržiūra siekiant pritaikyti šias taisykles prie ketvirtajam etapui nustatyto naujo teisinio pagrindo	Deleguotasis aktas	2018 m. gruodžio mėn.
Nemokamų ATL suteikimo koregavimas atsižvelgiant į gamybos pasikeitimus	Nemokamų ATL suteikimo įrenginiams koregavimo atsižvelgiant į gamybos apimtį pasikeitimą – didesnę kaip 15 proc. vidutinį padidėjimą arba sumažėjimą dvejų metų laikotarpiu – įgyvendinimo priemonių nustatymas	Įgyvendinimo aktas	2019 m.
Santykinių taršos rodiklių verčių, taikytinų 2021–2025 m. paskirstant nemokamus ATL, atnaujinimas	2021–2025 m. taikytinų atnaujintų santykinių taršos rodiklių verčių nustatymas remiantis valstybių narių pateiktais 2016 ir 2017 m. duomenimis.	Įgyvendinimo aktas	2020 m.
Inovacijų fondo įsteigimas	Inovacijų fondo veiklos taisyklių, įskaitant atrankos procedūrą ir kriterijus, nustatymas	Deleguotasis aktas	2019 m.
Modernizavimo fondo įsteigimas	Modernizavimo fondo veiklos taisyklių nustatymas	Įgyvendinimo aktas	2020 m.
Reglamento (ES) Nr. 389/2013 (Registro reglamentas) peržiūra	Ketvirtajame etape Sąjungos registrai keliamų reikalavimų nustatymas, reikalaujant, kad tai būtų standartinės elektroninės duomenų bazės su bendrais duomenų elementais, suteikiančios galimybę atsekti ATL išdavimą, laikymą, perleidimą ir panaikinimą bei užtikrinančios viešą prieigą ir konfidencialumą	Deleguotasis aktas	2019 m. I ketvirtį
Reglamento (ES) Nr. 1031/2010 (Aukcionų reglamentas) pakeitimai	Galimybės 2020 m. aukcione parduoti pirmuosius 50 mln. ATL, paimtus iš rinkos stabilumo rezervo (RSR), suteikimas Inovacijų fondui	Deleguotasis aktas	2018 m. spalio mėn.
Reglamento (ES) Nr. 1031/2010 (Aukcionų reglamentas) peržiūra	Kai kurių pardavimo aukcione aspektų peržiūrėjimas siekiant įgyvendinti ketvirtojo etapo reikalavimus, pirmiausia – suteikti Inovacijų fondui ir Modernizavimo fondui galimybę	Deleguotasis aktas	2019 m.

	aukcione parduoti ATL, taip pat atsižvelgti į tai, kad pagal Direktyvą 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų (FPRD II) ES ATLPS ATL priskirti prie finansinių priemonių.		
Reglamento (ES) Nr. 601/2012 dėl stebėsenos ir ataskaitų teikimo peržiūra	Stebėsenos ir ataskaitų teikimo taisyklių supaprastinimas, patobulinimas ir paaiškinimas bei administracinės naštos sumažinimas remiantis trečiajame etape įgyta įgyvendinimo patirtimi	Įgyvendinimo aktas	2018 m. IV ketvirtį
Reglamento (ES) Nr. 600/2012 dėl akreditavimo ir tikrinimo peržiūra	Akreditavimo ir tikrinimo taisyklių supaprastinimas, patobulinimas ir paaiškinimas bei, kiek įmanoma, administracinės naštos sumažinimas remiantis trečiajame etape įgyta įgyvendinimo patirtimi	Įgyvendinimo aktas	2018 m. IV ketvirtį
2021–2030 m. ES ATLPS valstybės pagalbos gairės	ES ATLPS valstybės pagalbos gairių peržiūra dėl ketvirtąjo etapo, siekiant jas suderinti su naujomis peržiūrėtos ES ATLPS direktyvos nuostatomis dėl didesnio netiesioginių su anglies dioksidu susijusių išlaidų kompensavimo sistemų skaidrumo ir patobulinto ataskaitų apie jas teikimo	Komisijos komunikatas	2020 m.
Dabartinė padėtis			
Planuojama			
Vykdoma			
Atlikta			

7 priedėlis

1 lentelė. Valstybių narių įnašai į rinkos stabilumo rezervą nuo 2019 m. sausio iki rugpjūčio mėn.

Valstybės narės / EEE valstybės ELPA valstybė	Įnašai į RSR ⁷¹ (2019 m. sausio–rugpjūčio mėn.)
Austrija	3 956 898
Belgija	6 564 219
Bulgarija	5 528 107
Kroatija	1 076 583
Kipras	621 854
Čekija	10 270 545
Danija	3 560 260
Estija	1 936 082
Suomija	4 753 029
Prancūzija	15 563 476
Vokietija	56 922 669
Graikija	8 455 757
Vengrija	3 410 242

⁷¹ 2018 m. gegužės 5 d. Komisijos komunikatas C(2018) 2801 *final*, skelbiamas https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf, paskelbtas pagal 2015 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (ES) 2015/1814 (Sprendimas dėl RSR).

Islandija	110 959
Airija	2 660 749
Italija	26 868 005
Latvija	576 962
Lichtenšteinas	2 483
Lietuva	1 194 802
Liuksemburgas	311 575
Malta	236 516
Nyderlandai	9 526 964
Norvegija	2 209 564
Lenkija	26 186 345
Portugalija	4 318 892
Rumunija	9 960 187
Slovakija	3 168 128
Slovėnija	1 051 738
Ispanija	21 772 019
Švedija	2 304 582
Jungtinė Karalystė	29 651 746
Iš viso	264 731 936